

ÖREBRO TEOLOGISKA
HÖGSKOLA

Kyrkan i missionen

En analys av missionsteologi utifrån ett ecklesiologiskt
perspektiv

C-uppsats i TL 232, 15hp
Oscar Thörn

Handledare: Fredrik Wenell
Examinator: Roland Spjuth
Examinationsdatum: 2017-06-01

Abstract

The purpose of this bachelor thesis is to give a constructive contribution to the discussion of the church's identity. This is done by investigating the relationship between mission theology and ecclesiology in three books: *The Gospel in a Pluralist Society*, *Transforming Mission* and *Missional Church: A vision for the sending of the Church in North America*. The books are analysed with a deductive method using questions provided by the works of Veli-Matti Kärkkäinen and James K. A. Smith. The result of the analysis is then discussed with the help of Ted Peters criteria for assessment of systematic theology. The questions answered by this thesis are; What does it mean to be church if mission is at the centre? Which ecclesiologies emerge in the material? How does these different views of the church relate to each other? How does mission ecclesiology relate to other ecclesiologies? What can the church learn from mission theology concerning ecclesiology? The conclusion of this thesis is that there are good grounds for viewing mission as a lens through which to understand ecclesiology and as the most central aspect of the church's identity. The thesis also concludes that mission should be understood in relation to the kingdom of God. Mission is not the expansion of the church or even primarily the saving of individual souls but rather the dwelling in and revealing of the Kingdom of light to a world living in darkness.

Keywords: Ecclesiology, Mission, Church, Missional, Newbigin, Bosch, Guder

Innehållsförteckning

Kapitel 1: Inledning	1
1.1 Introduktion	1
1.2 Syfte och frågeställningar	1
1.3 Material.....	1
1.3.1 Material att analysera	2
1.4 Teori och metod.....	3
1.5 Forskningsöversikt	5
1.6 Disposition	7
Kapitel 2: Teoretiska perspektiv.....	9
2.1 Ecklesiologiska strömningar.....	9
2.1.1 An Introduction to Ecclesiology	9
2.1.2 Ecklesiologiska frågeställningar	10
2.1.3 Analysfrågor utifrån Kärkkäinen	11
2.2 Praktiker som teologi.....	12
2.2.1 Desiring the Kingdom.....	12
2.2.2 Praktiker och ecklesiologi	12
2.2.3 Analysfrågor utifrån Smith.....	14
Kapitel 3: The Gospel in a Pluralist Society	15
3.1 Kyrkans kännetecken	15
3.2 Kyrkans funktion	16
3.3 Kyrkans mål	18
3.4 Kyrkans praktiker	19
3.5 Sammanfattning.....	20
Kapitel 4: Transforming Mission	22
4.1 Kyrkans kännetecken	22
4.2 Kyrkans funktion	24
4.3 Kyrkans mål	26
4.4 Kyrkans praktiker	27
4.5 Sammanfattning.....	28
Kapitel 5: Missional Church.....	29
5.1 Kyrkans kännetecken	29
5.2 Kyrkans funktion	30
5.3 Kyrkans mål	31

5.4 Kyrkans praktiker	32
5.5 Sammanfattning.....	34
Kapitel 6: Diskussion	35
6.1 Jämförelse	35
6.1.1 Bild av kyrkan	35
6.1.2 Förhållande till bibeln	36
6.1.3 Teologins rimlighet.....	38
6.1.4 Sammanfattning.....	40
6.2 Relation till andra ecklesiologiska strömningar	40
6.2.1 Missionsecklesiologi och klassisk ecklesiologi	40
6.2.2 Missionsecklesiologi och kontextuella teologier	41
Kapitel 7: Slutsatser	44
7.1 Missionsecklesiologi.....	44
7.1.1 Missionens centralitet.....	44
7.1.2 Mission och Guds rike	45
7.2 Uppsatsen	46
7.3.1 Forskningsmetoden	46
7.3.2 Uppsatsens bidrag.....	47
7.3.3 Förslag på vidare forskning	47
Litteraturförteckning.....	48
Tryckta källor.....	48
Internet	49
Ord: 17 688	49

Kapitel 1: Inledning

1.1 Introduktion

Det går inte att förstå kyrkan om man inte förstår den mission för vilken kyrkan är sänd till världen. Kyrkan har i alla tider gjort anspråk på att ha en mission till världen. Samtidigt har kyrkans mission ofta varit ifrågasatt och idag är också kyrkan allt mer ifrågasatt. Det gör att både samtalet om kyrkan och kyrkans mission idag är av yttersta vikt. Denna uppsats vill föra samman de två samtalen och hoppas genom detta att ge kyrkan en stadigare grund för sin identitet genom att rota kyrkans identitet i kyrkans uppdrag.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna uppsats är att undersöka hur missionsteologiska ställningstaganden och perspektiv i tre missionsteologiska verk, *Transforming Mission*, *The Gospel in a Pluralist Society* och *Missional Church*, påverkar teologin om församlingen, ecklesiologin. Uppsatsens avsikt är att också att ge ett konstruktivt bidrag till det pågående systematiskt teologiska samtalet om kyrkans identitet och uppdrag med särskild betoning på kyrkans mission. För att uppnå syftet kommer uppsatsen att utgå från följande frågeställningar:

- 1) Vad innebär det att vara kyrka om missionen är dess centrum?
  - a) Vilka olika ecklesiologier framträder i de aktuella materialen?
  - b) Hur relaterar dessa olika bilder av kyrkan till varandra?
  - c) Hur förhåller sig missionsecklesiologin till andra ecklesiologiska strömningar?
  - d) Vad kan kyrkan lära sig av missionsteologin som kan berika det ecklesiologiska samtalet?

1.3 Material

Uppsatsen använder sig av två typer av material, material som ska analyseras och teoretiska perspektiv. Förhållandet mellan materialtyper beskrivs i metodavsnittet. Detta avsnitt kommer att presentera uppsatsens analysmaterial som utgörs av *Transforming Mission*, *The Gospel in a Pluralist Society* och *Missional Church*. Det teoretiska materialet presenteras i kapitel 2.

1.3.1 Material att analysera

Som material att analysera har jag valt tre verk som på olika sätt har bidragit till missionsteologins utveckling. *The Gospel in a pluralist society* (1989) av Lesslie Newbigin, *Transforming Mission* (1991) av David Bosch, samt *Missional Church* (1998) redigerad av Darrell L. Guder. Eftersom verken har författats med visst kronologiskt mellanrum är det troligt att de tidiga verken påverkat det senare men denna uppsats kommer inte att undersöka sådana eventuella samband närmare eftersom de inte bedöms vara av intresse.

The Gospel in a pluralist society författad av Lesslie Newbigin behandlar hur kyrkan kan förstå sin roll i förhållande till ett pluralistiskt samhälle. Newbigin spenderade en stor del av sin karriär i Indien som missionär och skrev boken efter att ha kommit hem till ett England. England hade då gått från att vara ett samhälle dominerat av anglikanska kyrkan till att bli ett ideologisk och religiöst pluralistiskt samhälle.

I *Transforming Mission* bearbetar David Bosch kyrkans förståelse av mission utifrån ett paradigmperspektiv. Han presenterar fem paradigmen som historiskt sett har styrt kyrkans förståelse av mission och målar upp konturen av ett sjätte framväxande paradigm som han kallar det postmoderna paradigmet.

Missional Church är skriven utifrån förståelsen att Nordamerika, och i förlängningen stora delar av västvärlden, har blivit ett missionsfält. Boken försöker forma en teologi om kyrkans mission som tar detta faktum på allvar och bemöter det. Författarna börjar med att behandla den nordamerikanska kulturen. Sedan presenterar de en teologi med kyrkans mission i centrum. Och avslutningsvis diskuterar de hur detta påverkar kyrkans strukturer och institutioner.

Jag har valt dessa böcker eftersom de på olika sätt har spelat stor roll i missionsteologins utveckling. Newbigins *The Gospel in a Pluralist Society* har valts eftersom boken har haft stort inflyttande på förståelsen av kyrkan och kyrkans mission i ett sekulärt samhälle. Att boken mer än hans övriga böcker relaterar till ett modernt sekulärt samhälle ses som en distinkt fördel. Boken diskuteras också fortfarande, till exempel i *The Gospel and Pluralism Today*. *Transforming Mission* har valts eftersom boken haft stort inflyttande på det missionsteologiska samtalet. *Transforming Mission* har kallats en *Summa Missiologica* och har setts som epokavgörande för missionsteologin.¹ *Missional Church* har valts eftersom boken på många sett utgör startskottet för den missionella rörelsen i USA, vilket till exempel

---

¹ Bosch 1991, baksida.

diskuteras i *The Missional Church in Perspective*. Verken ger tillsammans en god grund för analys.

1.4 Teori och metod

Syftet med denna uppsats är att ge ett konstruktivt bidrag till samtalet om kyrkans identitet genom att undersöka hur missionsteologin i tre verk påverkar ecklesiologin.

Uppsatsens metod är uppdelad i fyra steg. Det första steget bearbetar två teoretiska perspektiv och formulerar utifrån dessa analysfrågor som fördjupar förståelsen av materialet. I det andra steget analyseras uppsatsens material med hjälp av analysfrågorna. Det tredje steget diskuterar och värderar materialet med hjälp av Ted Peters principer för bedömning av systematisk teologi. Det sista steget beskriver de slutsatser och lärdomar som dragits av uppsatsen.

I det första steget, vilket motsvarar kapitel 2, bearbetas två teoretiska perspektiv. Utifrån denna bearbetning formuleras analysfrågor som används i analysen av uppsatsens material. Detta är nödvändigt eftersom uppsatsen skrivs inom det systematiskt teologiska ämnesområdet och systematiskt teologi är en hermeneutisk, tolkande, vetenskap. Det innebär att vi rör oss inom en vetenskap som påstår att ingen tolkning är förutsättningslös och att ingen tolkare kan närma sig en text utan förförståelse. Av det följer att det alltid finns en risk och en fara för att tolkningsprocessen ska bli vinklad eller styrd av förförståelsen.² Risken för vinkling avhjälpas genom att uppsatsen närmar sig materialet med tydligt formulerade analysfrågor. Det innebär att uppsatsen är deduktiv eftersom den inte öppet närmar sig materialet. Användningen av tydliga analysfrågor är också nödvändig eftersom uppsatsen vill ställa ecklesiologiska frågor till ett material som främst är missionsteologiskt.

I det andra steget, vilket motsvarar kapitel 3–5, bearbetas materialet med hjälp av de frågor som formulerades i kapitel 2. Varje analysfråga besvaras i tur och ordning för var och en av de tre verken.

I det tredje steget, vilket motsvarar kapitel 6, diskuteras analysresultatet. Eftersom de tre verken ska jämföras med varandra och andra ecklesiologiska strömningar används här Ted Peters principer för bedömning av systematisk teologi. Ted Peters presenterar i sin bok *God – the World's future* sex kriterier utifrån vilka vi kan bedöma systematiska teologier.³ Den första principen är vad Peters kallar ”den systematiska principen” (*the systematic principle*) och ställer frågorna; är detta ett adekvat sätt att förklara verkligheten? Är teologin koherent

---

² Vikström 2005, 13.

³ Peters 2000, 72–79.

och sammanhängande med andra delar av den systematiska teologin?⁴ Den andra principen är ”den ekumeniska principen” (*the ecumenical principle*) och ställer frågan; är teologin grundad i bibeln så att den höjer sig över splittrade och splittrande strukturer och ansluter sig till alla de heligas gemenskap?⁵ Den tredje principen fungerar enligt Peters som en balans till den andra och är ”den kontextuella principen” (*the contextualization principle*) och ställer frågan; har teologin tagit den lokala kontexten i beaktande så att ett sant lokalt uttryck för den kristna tron skapas?⁶ Den fjärde principen är ”engagerande eller bemötande principen” (*the engagement principle*) och ställer frågan; har teologin bemöt den lokala kulturen och talat till den eller har teologin endast döpt det som redan fanns i kulturen?⁷ Den femte principen är ”den självkritiska principen” (*self-criticism*) och ställer frågorna; Är det sant? Hur är det sant? Finns det bättre alternativ? Finns det bättre sekulära alternativ? Tjänar teologin antikristliga syften, som rasism eller sexism? Förtrycker teologin de fattiga? Har teologen ställt dessa frågor?⁸ Den sjätte principen är ”principen om förklaringens giltighet” (*explanatory adequacy*) och ställer frågorna; Förklarar teologin upplevelserna hos nu levande människor? Är teologin täckande, fångar den upplevelser av verkligheten inom ett brett spektrum och förklarar dem? Är teologin logisk samt är den ödmjuk inför verklighetens mysterier?⁹ Är teologin koherent på så sätt att alla delar av teologin förutsätter och leder till varandra, kompletterar de olika delarna varandra?¹⁰ Av dessa sex kriterier kommer fyra att användas vid diskussionen av materialet i kapitel sex. Dessa är *the systematic principle*, *the contextualization principle*, *self-criticism* och *explanatory adequacy*. Dessa fyra principer bedöms vara de som bäst svarar mot uppsatsens frågeställningar.

I det sista steget, vilket motsvarar kapitel 7, presenteras uppsatsens slutsatser samt de lärdomar och perspektiv som kan berika det ecklesiologiska samtalet.

Den metod som har presenterats här är ämnad att ge fördjupade och nyanserade svar på uppsatsens frågeställningar utifrån ett vedertaget vetenskapligt och systematiskt teologiskt förhållningsätt.

---

⁴ Peters 2000, 73–74.

⁵ Ibid., 74–75.

⁶ Ibid., 75–76.

⁷ Peters 2000, 76–77.

⁸ Ibid., 77–78.

⁹ Peters menar att teologin inte nödvändigtvis behöver reda ut alla verklighetens mysterier eller paradoxer för att vara logisk men att teologin i så fall inte får ge sken av att göra det utan att systemet i så fall bör innehålla ett visst mått av ödmjukhet. (se Peters 2000, 79.)

¹⁰ Peters 2000, 79–80.

1.5 Forskningsöversikt

Missionsteologin har på många sätt varit ett fält som varit svårt att placera. Missionsteologin kan betraktas som den del av den systematiska och praktiska teologin som primärt engagerar sig i den kristna missionens vem, hur, vad, var och när. Men missionsteologin kan också betraktas som den del av missionsvetenskapen som uttalar sig normativt. För medan missionsvetenskapen som helhet kan betrakta missionens historia, tillvägagångssätt och utmaningar så kan missionsteologin uttala sig normativ om missionens motivation och fokus.¹¹

Inom missionsteologin har de tre böckerna jag ämnar studera varit av stor vikt och haft en stor del i att definiera det missionsteologiska samtalet. Vad jag har funnit så finns det inget etablerat verk som låter dessa tre gå i dialog med varandra. Därför har jag valt att lyfta fram artiklar och en bok från flera författare som är i dialog med något av verken. Jag hoppas att denna uppsats kan bidra till samtalet genom att fördjupa samtalet mellan verken.

David Boschs *Transforming Mission* har kallats för en *Summa Missiologica*¹² och kan i mycket ses som ett för missionsteologin epokavgörande verk. Bosch har dock inte undgått kritik. Girma Bekele, adjunkt professor vid University of Toronto, skriver i en analys av Boschs missiologiska hermeneutik att Bosch inte på ett adekvat sätt tar hänsyn till en missiologisk läsning av Gamla testamentet. Det leder till att Bosch förstärker en redan påtaglig kristocentrisk förståelse av kyrkans mission. Dessutom leder det, enligt Bekele, till att Boschs definition av mission blir för snäv, något som Bosch själv kritiserar andra för, eftersom den inte inkluderar en förståelse av *Missio Dei* som tar sin början i skapelsen.¹³

Bekele kritiserar också Bosch för att han förstår bibeln som människors tolkning av uppenbarelse. Han menar att Bosch både försöker ha kakan och äta den. För Bosch menar att all mission ska bedömas utifrån skriftens modell vilket Bekele menar blir problematiskt när han samtidigt inte tolkar bibelns texter som normativ uppenbarelse utan som tolkningar. Bekele frågar sig vad som hindrar de med makt, särskilt de i väst, att utifrån Bosch förståelse med hjälp av historisk-kritisk metod dekonstruera skrifterna för att på så sätt spiritualisera sina egna ambitioner.¹⁴

En närliggande kritik kommer från Kim Kristeen vid University of Birmingham som menar att Bosch presenterar en konsensus kring ekumenisk missionsteologi som aldrig har

---

¹¹ Jongeneel 2007, *DMT*, 237–38.

¹² Bosch 1991, baksida.

¹³ Bekele 2011, 153–156, 158.

¹⁴ *Ibid.*

existerat. Hon menar att det finns alltför stor splittring inom till exempel *World Council of Churches* för att tala om en ekumenisk konsensus. Vidare menar hon att Bosch inte tar tillräcklig hänsyn till framväxande perspektiv inom missionsteologin som feminism och ekologi. Hon menar att Boschs avsaknad av skapelseteologi i förhållande till mission är särskilt allvarlig. Dessutom menar hon att Bosch även om han förespråkar *missio Dei* inte tar tillräcklig hänsyn till Anden och dennes verk utan binder Anden till kyrkans verksamhet och mission.¹⁵

Darren Cronshaw och Steve Taylor försöker i sin text *The congregation in a pluralist society: Rereading Newbigin for missional churches today* utvärdera Lesslie Newbigins *The Gospel in a Pluralist Society* utifrån dagens kontext och ett missionellt perspektiv. De både uppskattar och utmanas av Newbigins fokus på evangeliet som en offentlig sanning och församlingen som den enda möjliga metoden för att förstå evangeliet. Samtidigt önskar de ytterligare tydlighet från Newbigin gällande hur församlingen i praktiken ska leva ut sin mission, särskilt den västliga kyrkan behöver detta menar de. Författarna anser också att Newbigin på många sätt verkar förbise populärkulturens påverkan på den samtida kulturen. Utifrån det påpekar de att mission till västvärlden behöver en fördjupad metodologi och praktik som låter församlingen läsa den omkringliggande kulturens berättelse för att bättre kunna placera evangeliet i den lokala kontexten. De ser dock risker med evangeliets kontextualisering och efterfrågar en teologi som samtidigt är kontextuell och universell, som samtidigt föddes i församlingen och informeras av det globala samtalet. Annars menar de att evangeliet riskerar att delas i allt mindre och mer privata bitar. Slutligen menar författarna att Newbigin riskerar att bli kyrkocentrerad på så sätt att Gudsfolkets vardagsmission uttraderas till förmån för söndagens samling.¹⁶

Missional Church skrevs av ett team på sex personer under ledning av Darrell Guder. En av författarna, Craig Van Gelder, har tillsammans med Dwight J. Zscheile kommit ut med en bok som 13 år senare försöker sätta *Missional Church* i perspektiv och undersöka hur den missionella teologin har utvecklats sedan *Missional Church* skrevs. Förutom att de undersöker vad som influerade framväxten av missionell teologi och tecknar dess senare utveckling riktar de också kritik mot *Missional Church*. Kritiken är främst koncentrerad till två områden, dels outvecklade och olösta teologiska utmaningar och dels icke undersökta frågor. De menar att boken ger en splittrad och motsägelsefull bild av trinitarisk missiologi. Två bilder framträder, en där fokuset är på Jesus och där kyrkan har i uppdrag att efterlikna

---

¹⁵ Kirsteen 2000, 172-179.

¹⁶ Cronshaw och Taylor 2014, 226–27.

och leva ut samma liv som Jesus levde. Och en bild där fokuset är på Anden som leder, styrker och utrustar kyrkan i hennes praktiker. Dessa bilder behöver inte utesluta varandra men författarna menar att de inte integreras i *Missional Church*.¹⁷

Gelder och Zscheile menar också att boken presenterar olika bilder av *missio Dei*. De menar att det vid *Missional Church*'s utgivning primärt fanns två sätt att se på *missio Dei*. Antingen ett specialiserat synsätt där Gud etablerar sitt rike genom att kyrkan gestaltar riket alternativt vittnar om det. Det andra synsättet är det generaliserade där Gud agerar genom eller i den sekulära historien för att etablera sitt rike. Författarna är kritiska mot att det i olika kapitel av boken förekommer olika synsätt och att försöken att integrera dem är ofullständiga. Detta har enligt Gelder och Zscheile lett till en förvirring i den missionella rörelsen kring hur *missio Dei* ska förstås.¹⁸

I den andra delen av sin kritik tar författarna upp att *Missional Church* inte gör några ansatser att placera den föreslagna ecklesiologin och missiologin i en historisk kontext. De menar att en sådan översikt hade kunnat fördjupa förståelsen för vad den missionella kyrkan är och dessutom befäst fokus på Gud som det agerande subjektet.¹⁹

I denna forskningsöversikt har vi sett att det finns ett levande och pågående samtal kring hela det valda materialet vilket visar att uppsatsens frågeställning och ansats är relevant för det större teologiska samtalet.

1.6 Disposition

I kapitel 2 bearbetats uppsatsens två teoretiska perspektiv. Utifrån bearbetningen formuleras de analysfrågor som används vid analysen av materialet.

Kapitel 3, 4 och 5 beskriver bearbetningen av *Transforming Mission, The Gospel in a pluralist society* respektive *Missional Church* utifrån de i kapitel två presenterade analysfrågorna. Dessa kapitel besvarar den första frågeställning: a) Vilka olika ecklesiologier framträder i de aktuella materialen?

I kapitel sex diskuteras analysresultaten utifrån Ted Peters principer. De olika ecklesiologier som framträder värderas och relateras till varandra samt till klassisk och kontextuell ecklesiologi. Kapitel sex besvarar frågeställningarna; b) Hur relaterar dessa olika bilder av kyrkan till varandra? och c) Hur förhåller sig verken till andra ecklesiologiska strömningar?

---

¹⁷ Van Gelder och Zscheile 2011, 52–54.

¹⁸ Van Gelder och Zscheile 2011, 55–59.

¹⁹ Ibid., 62–64.

I det sjunde och avslutande kapitlet presenteras uppsatsens slutsatser tillsammans med ett konstruktivt bidrag till det ecklesiologiska samtalet. På så sätt besvaras frågeställning d) Vad kan kyrkan lära sig av missionsteologin som kan berika det ecklesiologiska samtalet? Kapitel 7 innehåller också en utvärdering av forskningsmetoden, en bedömning av uppsatsens bidrag till den systematiska teologin och förslag på vidare forskning.

Kapitel 2: Teoretiska perspektiv

Detta kapitel syftar till att presentera de analysfrågor som används i analysen av uppsatsens material. Kapitlet gör först en kort översikt över Kärkkäinens redogörelse för ecklesiologiska strömningar och sedan presenteras en bearbetning av James K. A. Smiths antropologiska perspektiv. Efter varje del presenteras de analysfrågor som relaterar till den aktuella delen.

2.1 Ecklesiologiska strömningar

2.1.1 An Introduction to Ecclesiology

Veli-Matti Kärkkäinen har skrivit boken *An Introduction to Ecclesiology*. Han är professor i systematisk teologi vid Fuller Theological Seminary och docent vid Helsinki Universitet. Han har författat ett flertal böcker, bland annat en systematisk teologi i fem volymer med titeln *A Constructive Christian Theology for the Pluralistic World*. Han är också redaktör för *Global Dictionary of Theology*.²⁰

Kärkkäinen menar att det har skett något av en renässans för ecklesiologin det senaste århundradet och att detta till stor del beror på det en allt starkare längtan efter kristen enhet. En strävan efter kristen enhet förutsätter, enligt Kärkkäinen, ecklesiologin eftersom ecklesiologin beskriver de olika sätt att förstå kyrkan som man önskar finna enhet mellan. Det förnyade intresset för ecklesiologin har också motiverats av det faktum att två tredjedelar av kyrkans bekännare nu lever i majoritetsvärlden. Detta i kombination med framväxten av nya kyrkoformer har utmanat de traditionella kyrkorna att reflektera kring sin identitet. Exempel på sådana kyrkoformer är den feministiska kyrkan som utmanar kyrkans traditionella maktutövning och Mukyokai i Japan som förkastar den strukturella kyrkan. Båda dessa rörelser kommer att ges utrymme i diskussionen.²¹

Syftet med Kärkkäinens bok är ge en översikt över vad han kallar ”Ecclesiology proper”.²² Kärkkäinen definierar detta som ecklesiologins huvudområde som behandlar vad som gör kyrkan till kyrkan och vilka krav som måste vara uppfyllda för att något ska vara en kyrka. Han menar att det också finns ett sekundärt fält inom ecklesiologin som behandlar

---

²⁰ ”Kärkkäinen, Veli-Matti :: Faculty :: Fuller”. Online: <http://fuller.edu/faculty/v-mkarkkainen/> (citerad 02 mars 2017).

²¹ Kärkkäinen 2002, 7–8.

²² Ibid., 14.

bland annat praktiker och strukturer. Kärkkäinen kallar sättet han arbetar på komparativ ecklesiologi.²³

Jag har valt Kärkkäinens bok som ecklesiologiskt perspektiv eftersom den ger en bred och strukturerad grund inom ecklesiologin och goda exempel på ecklesiologiska frågeställningar.

2.1.2 Ecklesiologiska frågeställningar

Veli-Matti Kärkkäinen presenterar i *An Introduction to Ecclesiology* en rad olika ecklesiologiska strömningar och teologier. Under denna rubrik läggs fokus på Kärkkäinens behandling av de större ecklesiologiska traditionerna och vilka frågor som är intressanta för ecklesiologin. Frågorna som lyfts fram har valts efter noggrann läsning av Kärkkäinen och är de frågor han ger mest plats. Här ges endast exempel på hans beskrivning.

Den första frågan som ecklesiologin ställer är var kyrkan finns. Vad skiljer kyrkan från någon annan organisation och vad är det centrala som gör kyrkan till kyrkan?²⁴ Kärkkäinen behandlar denna fråga i relation till alla de stora kyrkotraditionerna. För att ge några exempel kan man säga att det i fråga om vad som gör kyrkan till kyrkan verkar finnas två huvudsakliga spår. Antingen menar man att kyrkan finns i relation till sakramenten eller att kyrkan finns där de troende finns.²⁵ Till den första gruppen hör till exempel katolska kyrkan och den ortodoxa kyrkan. Båda menar att kyrkan konstitueras genom sakramenten, kyrkan finns där sakramenten förvaltas. I det ortodoxa fallet menar man att kyrkan finns där nattvarden firas och i det katolska fallet lägger man till bland annat dopet och konfirmationen.²⁶ Värt att notera är att den katolska kyrkan efter andra vatikankonciliet har rört sig mot en syn på kyrkan där kyrkan också ses som ett pilgrimsfolk som i sig själv utgör ett sakrament för världen.²⁷ Till den andra gruppen hör till exempel de karismatiska rörelserna som betonar att kyrkan finns där de troende är församlade i Andens kraft och närvaro.²⁸

Den andra viktiga frågan som ecklesiologin ställer är vad kyrkan ska göra. Vilken uppgift eller funktion har kyrkan och varför existerar kyrkan? Denna fråga får betydligt mer varierade svar än föregående fråga. Som exempel kan vi använda frikyrklig och luthersk ecklesiologi. Frikyrkorna menar, enligt Kärkkäinen, att kyrkans funktion är att vara en

---

²³ Kärkkäinen 2002, 14.

²⁴ Se b.l.a. Kärkkäinen 2002, 20–21, 28–31, 39, 50, 63–64, 75.

²⁵ Ibid.

²⁶ Ibid., 20–21, 30–31.

²⁷ Ibid., 28–29.

²⁸ Ibid., 75.

gemenskap som lever i förbund med varandra och vittnar om Jesus.²⁹ Luthersk ecklesiologi menar snarare att kyrkans funktion är att vara ett metaforiskt sjukhus som tar hand om sjuka människor. I kyrkan får de individuella troende chansen att utöva Jesus kärlek.³⁰ Den individuella troendes uppdrag i detta är att vara Kristus för sin granne och visa Kristi kärlek.³¹

Den tredje viktiga frågan som ecklesiologin ställer är frågan om vad kyrkans mål är. Vad är det som kyrkan strävar efter och längtar efter? Var är kyrkan på väg? Denna fråga är stundtals svårare att avgränsa än de övriga två frågorna och kan ibland hämta delar från de två första frågorna. Ett tydligt exempel på hur svaret på frågan kan se ut kan vi hämta från den ortodoxa ecklesiologin. För den ortodoxa kyrkan har frälsningen inte primärt varit en fråga om att hantera människans synd utan att möjliggöra att människan återfår likheten med Gud.³² Kyrkans mål är då att föras vidare på vägen mot gudomliggörelse och ytterst att återfå likheten med Gud. Detta sker främst genom nattvarden och gemenskapen.³³

2.1.3 Analysfrågor utifrån Kärkkäinen

Utifrån läsningen av Kärkkäinen kommer följande frågor att användas vid bearbetningen av materialet. Frågorna används för att bearbeta materialet utifrån ett ecklesiologiskt perspektiv som i förlängningen ger möjlighet att svara på uppsatsens frågeställningar.

- Vad är kyrkans kännetecken enligt det aktuella materialet? Med detta avses de egenskaper som på ett särskilt sätt definierar kyrkans existens och fungerar som ett ordnande system.
- Vilken är kyrkans funktion enligt det aktuella materialet? Med detta avses de egenskaper som konstituerar kyrkans existensberättigande i förhållande till världen.
- Vilket är kyrkans mål enligt det aktuella materialet? Med detta avses kyrkans telos, den yttersta verklighet som kyrkan strävar mot.

---

²⁹ Kärkkäinen 2002, 66–67.

³⁰ Ibid., 47–48.

³¹ Ibid., 42–44, 46–47.

³² Ibid., 18.

³³ Ibid., 20–21.

2.2 Praktiker som teologi

2.2.1 Desiring the Kingdom

James K. A. Smith som har författat *Desiring the Kingdom* är professor i filosofi vid Calvin College och har författat ett flertal inflytelserika böcker bland annat, *You are what you love* (2016), *Imagining the Kingdom* (2013) och *Letters to a young Calvinist* (2010).³⁴

Smiths bok är primärt riktad till lärare och studenter och vill kommunicera hur autentisk kristen utbildning och lärjungaskap kan se ut. Fokus är på hur lärande är kopplat till tillbedjan³⁵ och hur både lärande och tillbedjan är kopplat till lärjungaskap. Smith är inte främst intresserad av att tala om vad kristna tänker utan om vad kristna gör. Han menar att kristna praktiker och kristen tillbedjan formar en kristen världsbild. För Smith är det alltså inte så att kristet tänkande formar en kristen världsbild som formar kristna praktiker utan tvärt om.³⁶

Även om den primära målgruppen är kristen utbildning skriver Smith att boken också gör filosofiska och teologiska anspråk och det är därför jag har valt att inkludera boken i denna uppsats.³⁷ Boken ger ett intressant teoretiskt perspektiv genom vilket man kan se praktikers roll i formandet av en kristen världsbild, i denna uppsats primärt formandet av synen på kyrkan.

2.2.2 Praktiker och ecklesiologi

Det grundläggande antropologiska paradigmet för att förstå vad som formar en människa är, enligt Smith, att människan antingen formas av vad hon tror eller vad hon tänker. Människan är alltså primärt en tänkande eller troende³⁸ varelse. James K. A. Smith menar att detta är ett allt för reduktionistiskt perspektiv som inte tar hänsyn till människans hela komplexitet.³⁹ Han menar att vi istället primärt bör förstå människan som en älskade eller begärande varelse. Med det menar Smith att människan inte primärt leder sig själv genom att tänka eller tro det vill säga genom huvudet utan genom hjärtat och händerna.⁴⁰

Smith förklarar denna antropologi i fyra steg. För det första menar Smith att människan alltid siktar på något eller avser något, människan är en intentionell varelse. Det innebär att

---

³⁴ "About « James K. A. Smith". Online: <http://jameskasmith.com/about/> (citerad 02 mars 2017).

³⁵ Smith använder ordet enligt en definition där ordet inte ska förstås som lovsång eller liknande utan snarare sammanfattar alla kristna praktiker.

³⁶ Smith 2009, 11.

³⁷ Ibid., 12.

³⁸ Troende ska här inte förstås som religiös utan har snarare att göra med försanthållanden.

³⁹ Smith, 2009, 40–45.

⁴⁰ Ibid., 46–47.

människan inte kan agera i ett vakuum. Människan kan till exempel inte bara tänka i någon form av abstrakt mening, när hon tänker är det alltid på något även om detta något råkar vara filosofi. Kärkkäinen menar att allt mänskligt handlande alltid har ett objekt eller ett mål.⁴¹ Att människan är intentionell leder oss till frågan om hur människan är en intentionell varelse. Enligt Smith är det allra mest grundläggande sättet människan avser världen genom att älska.⁴² Att människan primärt är en älskande varelse betyder att hon får sin struktur i att människan längtar eller har begär efter det älskade. Människan är alltså en älskande varelse som har begär efter det älskade. Om vi då primärt och i grunden är älskande varelser så är det, enligt Smith, vår kärlek som skapar vår identitet. Smith talar här inte om kärlek till ett objekt eller ens kärleken till en livskamrat utan om den ultimata kärlek som formar vår vision av vad som är gott i livet. Denna ultimata kärlek skapar och informerar allt vårt begär och våra handlingar i världen.⁴³

För det andra menar Smith att människor av nödvändighet också är teleologiska varelser. Det ultimata som vi begär är en bild av vad det goda livet innehåller. Denna bild innefattar en mängd föreställningar om till exempel familj, arbete, relationer och syfte men är främst en bild eller vision och inte en lista idéer. Smith menar att människor inte så mycket rör sig för att deras trosuppfattningar förmår dem att röra sig utan för att deras vision av det goda drar sig till dem. Smith sammanfattar detta i att alla människor har begär till ett rike men att dessa riken skiljer sig åt mellan människor och kulturer.⁴⁴

Slutligen menar Smith att vi riktar oss mot vår ultimata kärlek, vår vision av det goda livet, genom våra vanor. Vi reflekterar inte när vi vaknar över vårt telos utan vi agerar av instinkt, genom våra vanor. Så dessa vanor fungerar som en typ av kompass som riktar in våra livet mot ett visst rike.⁴⁵ Våra vanor i sin tur formas genom visioner och praktiker. Det kan enligt Smith handla om bilder, filmer, musik, konst som påverkar oss på ett icke kognitivt plan. Men våra vanor och i förlängningen vår bild av det ultimata formas också genom praktiker och ritualer som vi utför med kroppen. Dessa praktiker, som åtminstone i någon mån alltid är sociala, har alltid ett inneboende *telos*, en bild av det ultimata, och formar oss undermedvetet mot ett visst rike.⁴⁶

---

⁴¹ Smith 2009, 47–49.

⁴² Ibid., 49–50.

⁴³ Ibid., 50–51.

⁴⁴ Ibid., 52–55.

⁴⁵ Ibid., 55–57.

⁴⁶ Ibid., 58–62.

Varför är då detta av intresse för en uppsats i systematisk teologi, och specifikt för denna uppsats? Anledningen att jag valt att inkludera detta perspektiv är att det kompletterar Kärkkäinens klassiska frågor och ger möjlighet till en rikare analys av materialet. Detta eftersom Smith dels formar en övertygande antropologi som även om den inte är det enda perspektivet ger ytterligare djup i vår betraktelse av människan. Vilket är särskilt nödvändigt när vi studerar kyrkan som aldrig kan skiljas från de människor som konstituerar henne. Och dels ger Smiths teori oss ett filter genom vilket vi kan läsa de praktiker eller avsaknad praktiker som teologer föreslår. Särskilt intressant blir detta om vi upptäcker att teologin säger en sak men praktikerna en annan.

2.2.3 Analysfrågor utifrån Smith

Utifrån läsningen av Smith kommer följande fråga att användas vid bearbetningen av materialet. Frågan används för att göra en fördjupad bearbetning av materialet som i förlängningen ger möjlighet att svara på uppsatsens frågeställningar.

- Vilka praktiker är nödvändiga för kyrkan enligt det aktuella materialet? Med detta avses de praktiker som tränar de troende att begära ett visst telos, oavsett om det är kyrkans uttalade telos eller inte, och formar de troende till en viss sorts människor.

Kapitel 3: The Gospel in a Pluralist Society

Detta kapitel kommer att behandla Lesslie Newbigins bok *The Gospel in a Pluralist Society* utifrån ett ecklesiologiskt perspektiv. Den bild av kyrkan som framträder i boken kommer att presenteras under fyra rubriker som behandlar kyrkans kännetecken, funktion, mål och praktiker.

3.1 Kyrkans kännetecken

Newbigin menar att kyrkan främst kännetecknas av hon är en gemenskap som lever med evangeliet som ordnande princip och liknar Jesus både i Hans tjänst som lidande tjänare och segrande konung.

Newbigin menar att kyrkan karakteriseras av den dubbla eskatologiska verklighet som återfinns i Nya testamentet och i Jesu tjänst. Jesus är både den lidande tjänaren och den segrade konungen. Guds rike är redan i världen men är ännu inte fullt uppenbarat.

Jesus var till i Guds gestalt men valde att dölja sin kungamakt och komma till jorden som en tjänare. Genom detta agerande menar Newbigin att Jesus uppenbarar hur Guds rättfärdighet ser ut. I förlängningen visar det också att de makter som regerar i världen är orättfärdiga eftersom de agerar enligt ett annat mönster än Jesus.⁴⁷ Att Jesus bär kungamakten dold inom sig men agerar som en tjänare skapar en kris med makterna, eftersom Han uppenbarar att de är orättfärdiga. Det leder till att de angriper Honom. På samma sätt som Jesu tjänande uppenbarar Guds rättfärdighet kännetecknas kyrkan av att hon i sitt liv uppenbarar Guds rättfärdighet för världen. Det kommer enligt Newbigin att leda till att kyrkan precis som Jesus blir angripen av makterna. Kyrkan kommer alltså precis som Jesus att lida eftersom kyrkan uppenbarar Guds rättfärdighet⁴⁸

Samtidigt fanns det en annan del av Jesu tjänst som karaktäriserades av att Han uppenbarade att Guds rike redan var närvarande. Det skedde till exempel genom helande och demonutdrivningar. Newbigin menar att detta också är något som karaktäriserar kyrkan och att kyrkan kommer att se samma mäktiga verk i sitt liv som Jesus såg. Kyrkan kännetecknas alltså också av att hon uppenbarar att Guds rike är närvarande redan nu, samtidigt som hon väntar på att det fullt ut ska uppenbaras.⁴⁹

---

⁴⁷ Newbigin 2014, 107.

⁴⁸ Ibid., 105, 107.

⁴⁹ Ibid., 107–8.

Förutom att kyrkan kännetecknas av sin likhet med Jesu tjänst menar Newbiggin också att församlingen bör vara en gemenskap som karaktäriseras av evangeliet. Evangeliet bör ses som den ordnande principen för hela livet och som en offentlig sanning.⁵⁰ Ett sådant kännetecken kan te sig uppenbart. Newbiggin poängterar det eftersom han menar att kyrkan på många håll har blivit en gemenskap som endast fokuserar på den personliga frälsningen och det privata lärjungaskapet.⁵¹ Om kyrkan ska nå framgång måste hon, enligt Newbiggin, lämna myten att det finns någon neutral ståndpunkt (läs: det sekulära samhället) och istället i hela livet leva ut evangeliet.⁵²

En gemenskap som lever ut evangeliet i hela livet kommer enligt Newbiggin att kännetecknas av sex saker:

För det första kommer det vara en gemenskap som lovprisar Gud, där människor finner sin frihet och identitet i relation med Gud.⁵³ För det andra kommer gemenskapen karaktäriseras av biblisk sanning. Genom att leva och återuppleva den bibliska historien i gemenskapen så kan den troende klara av att leva i samhället utan att leva enligt samhällets sanningar.⁵⁴ För det tredje kommer gemenskapen leva för sina grannar och inte sig själva. För det fjärde kommer det vara en gemenskap där de troende tränas för att vara präster i världen. Eftersom evangeliet är offentlig sanning så måste de individuella troende tränas i att leva ut evangeliet i sina specifika kontexter och inte bara i kyrkan.⁵⁵ För det femte kommer gemenskapen att vara ett kollektiv som har ansvar för varandra eftersom församlingen måste representera en ny ordning om hon vill påverka världen mot en ny ordning.⁵⁶ Slutligen kommer församlingen karakteriseras av ett hopp som får människor att röra sig framåt och ger syfte även till den enskildes livshistoria.⁵⁷

3.2 Kyrkans funktion

Newbiggin menar att kyrkans främsta funktion är att vittna om frälsningen. Kyrkan uppfyller sin funktion genom att i varje kultur utmana samhället och proklamera evangeliet både genom sina ord och genom att leva ut de bibliska berättelserna.

---

⁵⁰ Newbiggin 2014, 227.

⁵¹ Ibid., 220–21.

⁵² Ibid., 211–21, 227.

⁵³ Ibid., 227–28.

⁵⁴ Ibid., 228–29.

⁵⁵ Ibid., 229–31.

⁵⁶ Ibid., 231–32.

⁵⁷ Ibid., 232–33.

Tidigt i *The Gospel in a Pluralist Society* skriver Newbigin om utkorelseleäran, eller som kapitlet heter *The Logic of Election*. Newbigins sätt att se på denna, ofta kontroversiella, teologiska fråga påverkar i stor grad hans syn på kyrkans funktion.

Newbigin inleder med att utifrån Romarbrevet kapitel 9 till kapitel 11 och Israels historia slå fast att det är otänkbart att Gud skulle ha utvalt några till att bli räddade och andra till att gå förlorade.⁵⁸ Istället menar Newbigin att de utvalda är utvalda inte till att bli räddade utan till att vittna om räddningen och om Guds nåd. Kyrkans funktion är att vara den gemenskap som är utvald för att vittna om frälsningen.

Kyrkan kan alltså inte göra något speciellt anspråk på Gud förutom att vara Guds vittnen till världen som illustrerar både Jesu lidande och Jesu uppståndelse.⁵⁹ För Newbigin är det viktigt att det är en mänsklig gemenskap som vittnar om frälsningen. Han menar att det enligt en biblisk världsbild inte kan finnas någon annan frälsning än den som vittnas om genom människor eftersom det inte kan finnas någon annan kunskap den som är formad i relationen människor emellan. Eftersom kunskap alltid formas i relationer är den också alltid kulturellt betingad. Det är därför kyrkans uppdrag att i varje tid och i varje kultur tala om ett evangelium som kallar den lokala kulturen till rättfärdighet och samtidigt bejakar de delar av kulturen som inte står emot evangeliet.⁶⁰

Som en konsekvens av att gemenskapen vittnar om frälsningen kommer kyrkan att utmana det dominerande sättet att tänka och uppfatta världen. Det är också en del av kyrkans funktion.⁶¹ Newbigin menar att kyrkan gör detta allra effektivast när gemenskapen lever i och genom de bibliska berättelserna. När de troende i sina liv gestaltar och tolkar ordet så vittnar de om en annan struktur som utmanar samhället.⁶²

När kyrkan lever sina liv genom och i den bibliska berättelsen så är kyrkans funktion att proklamera budskapet om Jesus en självklar konsekvens. Den kristne proklamerar därför att det inte finns något annat sätt att hantera glädjen i att ha mottagit nåden. Newbigin noterar att Paulus aldrig skriver att de troende har en plikt att proklamera budskapet, det är underförstått att de troende kommer att göra detta.⁶³ Uppgiften att proklamera blir också en konsekvens därför att när kyrkan konfronterar makterna så uppstår det en kris som måste förklaras.⁶⁴

---

⁵⁸ Newbigin 2014, 83–84.

⁵⁹ Ibid., 86–87.

⁶⁰ Ibid., 189–90.

⁶¹ Ibid., 95–96.

⁶² Ibid., 97–102.

⁶³ Ibid., 116–17.

⁶⁴ Ibid., 116–17, 119, 122.

För att förstå kyrkans funktion att vittna om evangeliet så är det viktigt att förstå målet för detta vittnesbörd. För Newbigins är det inte primärt att enskilda människor ska bli räddade, även om det är en del av målet, utan att världshistorien ska tolkas på ett nytt sätt. Genom proklamationen av budskapet, både i ord och handlingar, ställs frågan om vad som är meningen med den mänskliga historien och alla måste besluta antingen för Jesus som ledtråden till mänsklighetens mening eller mot honom.⁶⁵ Newbigins baserar detta på Paulus uttalande i Romarbrevet 15 att han inte längre har något arbete att göra i de östra delarna av den romerska världen även om det är uppenbart att alla där inte har tagit emot Jesus.⁶⁶ Enligt Newbigins resonemang är proklamationen av budskapet en given del av livet för den som tror eftersom budskapet är sanningen om världshistorien och därför angår alla människor. På så sätt ligger, enligt Newbigins, trons test i om kyrkan är beredd att proklamera budskapet.⁶⁷

4.3 Kyrkans mål

Denna rubrik behandlar frågan om vad Newbigins ser som kyrkans mål. Svaret finner vi primärt i hans behandling av den vanliga frågan om vem som kan bli räddad. Newbigins menar att frågan är felställd och att frågan som borde ställas är hur Gud ska bli ärad.

I ett kapitel kallat *the gospel and the religions* diskuterar Newbigins hur den kristen ska förhålla sig till de som bekänner sig till andra religioner och ideologier. Han målar upp två diken. Dels de som utifrån en stark betoning av Guds nåd rör sig mot någon form av universalism. Dels de som ytterst medvetna om syndens avgrundsdjup förnekar att Guds nåd kan vara verksam på sätt som är utanför deras erfarenhet. Newbigins förkastar båda diken på ett sätt som säger mycket om vilket mål han ser för kyrkan.⁶⁸

Newbigins menar att frågan som ställts för att reda ut denna spänning mellan synd och nåd oftast har varit ”kan den ofrälste bli räddad?” med fokus på vad som händer med individen efter döden. Newbigins menar att det är fel fråga att ställa av tre anledningar.⁶⁹ För det första är det en fråga som bara Fadern kan svara på och som Jesus vid flera tillfällen varnar människor att uttala sig om.⁷⁰ För det andra menar Newbigins att frågan är reduktionistisk, frågan reducerar frälsning till något som händer själen efter döden. Utifrån Newbigins världshistoriska synsätt, som beskrivits tidigare, blir detta omöjligt. Att bli räddad har att göra

---

⁶⁵ Newbigins 2014, 125–26.

⁶⁶ Ibid., 121.

⁶⁷ Ibid., 126.

⁶⁸ Ibid., 176–77.

⁶⁹ Ibid., 176–177.

⁷⁰ Ibid., 177–78.

med vilken roll individen spelar i Guds historia och frälsningen är både dåtida, nutida och framtida.⁷¹ Newbigins förkastar dessutom frågan för att den är fokuserad på människan och hennes glädje.⁷² Newbigins menar att frågan som måste ställas är ”How shall God be glorified? How shall His amazing grace be known and celebrated and adored? How shall he see of the travail of his soul and be satisfied?”⁷³ Genom läsning av Newbigins blir det uppenbart att detta är kyrkans mål, att Gud ska bli ärad. Enligt Newbigins kan det inte finnas något annat *telos* för den som förstått vad Gud har gjort för människan förutom att fråga sig hur Gud kan bli ärad och älskad. Kyrkan är den gemenskap som för världshistorien mot det slutgiltiga klimax där Gud kommer att få alla ära och tillbedjan.

3.4 Kyrkans praktiker

Det är främst två praktiker som är avgörande för Newbigins, att proklamera och att demonstrera evangeliet.

Som jag har beskrivit tidigare menar Newbigins att en av kyrkans centrala funktioner är att fungera som en guide till världshistorien både genom att tolka historien och föra den mot sitt slutgiltiga mål. Jesus har definierat mänsklighetens historia genom sin död och uppståndelse och kyrkan vittnar om detta. Detta centrala syfte tar sig tydliga uttryck i hur Newbigins föreställer sig kyrkans liv, hennes praktiker. Newbigins talar framförallt om kyrkans liv med mission som det ordnande paradigmet.

Utifrån sitt världshistoriska perspektiv menar Newbigins att kyrkan är en gemenskap som i sitt liv gestaltar⁷⁴ Jesu liv och verk.⁷⁵ Detta sker främst genom två typer av praktiker. För det första proklamerar kyrkan att Guds rike har kommit och att de makter som nu regerar i själva verket redan har blivit avklädda.⁷⁶ Detta är för Newbigins inte något som bara en del av kyrkan gör utan en av kyrkans mest centrala praktiker. Genom proklamationen återskapar kyrkan Jesu proklamerade tjänst och deltar på så sätt i Hans verk. För det andra demonstrerar kyrkan att Guds rike har kommit genom att praktisera konfrontation med makterna. Detta gör kyrkan genom alla handlingar som visar att Guds rike har kommit. Både genom de handlingar som upprättar och skipar rättvisa och genom de handlingar, till exempel helande,

---

⁷¹ Newbigins 2014, 178–79.

⁷² Ibid., 179–80.

⁷³ Ibid.

⁷⁴ Reenactment: gestaltande, återskapande, har innebörden av skådespelare som spelar upp en historisk händelse.

⁷⁵ Newbigins, 2014, 129.

⁷⁶ Ibid., 129, 131, 135–140.

som i kraft demonstrerar Guds rike.⁷⁷ Konfrontation med makterna är inte, enligt Newbigins, konfrontation med de personer som utövar makt. Konfrontation med makterna är snarare konfrontation med de strukturer och verkligheter som existerar genom de som utövar makt. Det är dessa som har blivit avklädda i Kristus inte för att förstöras, Newbigins menar att de är nödvändiga för mänskligt liv, utan för att slutgiltigt förvandlas.⁷⁸ Newbigins poängterar att när kyrkan demonstrerar Guds rike så kan det inte vara som svar på de problem som folket menar sig ha utan på de problem de faktiskt har. Judarna sökte vid några tillfällen att göra Jesus till kung men Han stod emot dem eftersom Han visst att det inte var Hans uppdrag och inte heller deras behov. Newbigins menar att det har funnits tendenser inom de delar av kyrkan som fokuserar starkt på rättvisa att inte låta evangeliet tala först utan att istället fokusera på de problem som folket menar sig ha.⁷⁹

För Newbigins finns det ingen formell skillnad, när det kommer till prioritet eller fokus, mellan att proklamera och att demonstrera. Båda praktikerna följer varandra. Proklamationen av rike måste följas av beviset för att riket finns och demonstreringen av riket måste följas av förklaringen av riket.⁸⁰

3.5 Sammanfattning

Detta kapitel har under rubrikerna *Kyrkans kännetecken*, *Kyrkans funktion*, *Kyrkans mål* och *Kyrkans praktiker* beskrivit Lesslie Newbigins syn på församlingen utifrån *The Gospel in a Pluralist Society*.

Bilden som framträder är en kyrka som har sitt primära uttryck i den lokala församlingen. Denna församling är i sitt väsende kallad att vittna om att hela världshistorien blir förklarad i Jesus Kristus och att människor i Honom kan finna meningen med den mänskliga existensen. Gemenskapen kallar människor till personlig omvändelse men lever också i sanningen att evangeliet inte är en personlig angelägenhet utan något som angår hela skapelsen och hela samhället. Det leder till att gemenskapen utmanar de makter och strukturer som är rådande i samhället. Dels genom att de proklamerar en annan verklighet i Jesus Kristus och dels genom att de demonstrerar denna verklighet genom handlingar och kraft från den helige Ande. Löpande genom allt detta är att gemenskapen omformar och återupplever sina liv genom den bibliska berättelsen så att gemenskapen mer och mer

---

⁷⁷ Newbigins 2014, 131–32, 136–40.

⁷⁸ Ibid., 208–10.

⁷⁹ Ibid., 150–54.

⁸⁰ Ibid., 137–40.

återspeglar Jesu tjänst både i Hans tjänande och lidande men också i Hans utbredande av Guds rike i kraft och auktoritet. Allt som ett svar på frågan ”Hur ska Gud bli förhärliqad?”.

Kapitel 4: Transforming Mission

Detta kapitel kommer att behandla David J. Bosch bok *Transforming Mission* utifrån ett ecklesiologiskt perspektiv. Den bild av kyrkan som framträder i boken kommer att presenteras under fyra rubriker som behandlar kyrkans kännetecken, funktion, mål och praktiker.

4.1 Kyrkans kännetecken

Bosch menar att alla kyrkans kännetecken har sin grund i kyrkans mission. Kyrkans kännetecken; att vara ett pilgrimsfolk, ett sakrament, ett tecken, ett instrument och en enda går alla att leda tillbaka till kyrkans primära kännetecken som är hennes mission.

Kyrkans primära kännetecken är hennes mission eftersom det enligt Bosch inte går att tala om kyrkan skild från hennes mission. ”The church exists in being sent and in building up itself for the sake of its mission”⁸¹ Mission tillhör kyrkans väsen och kyrkan existerar för världens skull som en utsänd gemenskap i mission.⁸² På frågan om var kyrkan finns kan vi alltså anta att Bosch skulle svara: Kyrkan finns där uppdraget utförs.⁸³ Och kyrkans mission finns där kyrkan finns. Att skilja de två åt är möjligt men Bosch menar att varken sann mission eller sann kyrka kan existera under sådana förhållanden.⁸⁴ Bosch poängterar dock att det inte innebär att kyrkan alltid explicit missionerar. Han menar att kyrkan utför sin mission om hon bygger upp de troende för mission samtidigt som hon inte stannar där utan också lämnar kyrkan för explicit mission.⁸⁵ Kyrkans mission ska inte heller bara förstås som en rörelse av människor från världen in i kyrkan så att de kan bli räddade i nästa liv. Kyrkans mission är både eskatologisk, den slutgiltiga räddningen när Guds rike kommer, och historisk, befrielse för individer här och nu.⁸⁶

Kyrkans andra kännetecken är en direkt följd av det primära. Eftersom kyrkan är en utsänd gemenskap och eftersom alla missioner har ett mål är det naturligt att se kyrkan som ett pilgrimsfolk. Kyrkan är ett pilgrimsfolk som inte är hemma i världen utan befinner sig i ständig rörelse. Målet för rörelsen är enligt Bosch både det eskatologiska hoppet, alltså Guds

---

⁸¹ Bosch 1991, 372.

⁸² Ibid., 493.

⁸³ Ibid., 519.

⁸⁴ Ibid., 372.

⁸⁵ Ibid., 373.

⁸⁶ Ibid., 377–78.

rike, och att se konturerna av Guds rike redan i denna värld.⁸⁷ Om kyrkan är ett utsänt pilgrimsfolk så kännetecknas kyrkan också av att hela folket deltar i hennes mission, alla är pilgrimer. Bosch framhäver att hela kyrkan bör delta i kyrkans mission, inte bara de ordinerade eller speciellt kallade. Det innebär inte att han förminskar församlingstjänsten, snarare fastslår han vikten av det ordinerade ledarskapet för att bygga upp församlingen till tjänst. Han menar inte heller att församlingsmedlemmarna ska bli minipastorer utan att de ska utföra sin tjänst genom att leva ut ett kristet liv där de befinner sig.⁸⁸

När kyrkan utverkar konturerna av Guds rike här och nu så är hon ett tecken och ett instrument. Bosch menar att vi inte kan sätta likhetstecken mellan Guds rike och kyrkan men att kyrkan ändå är början och fröet till Guds rike. När hon är detta så är hon ett tecken, därför att världen ser att Guds rike är nära, och ett instrument, därför att kyrkan har påbörjat Guds rike. Hon är också ett sakrament, eftersom hon förmedlar frälsningen. Bosch menar dock att kyrkan bara kännetecknas av dessa saker om Guds rike är synligt i kyrkan.⁸⁹

Om kyrkans primära kännetecken är hennes mission så följer det att kyrkan är en enda. Eftersom det bara finns en mission kan det också bara finnas en kyrka. Det betyder inte att Bosch vill inordna alla kyrkor i samma organisation eller att han menar att det inte finns tydliga skiljelinjer mellan kyrkor. Men Bosch menar att kyrkan ändå bör kännetecknas av att hon är en enda, även om denna sanning alltid kommer att existera i en spänning mellan det som är och det som kyrkan längtar efter.⁹⁰

I Boschs beskrivning av kyrkan finns det en spänning mellan kyrkan som den ensamma bäraren av budskapet om frälsningen och kyrkan som inget mer än ett tecken på att Gud handlar i världen. De två polerna kan förenklat sägas vara skillnaden mellan ett fokus på utbredandet av Guds rike genom räddningen av individer och utbredningen av Guds rike genom att samhället humaniseras.⁹¹ Bosch vill hålla dessa två poler i vad han kallar kreativ spänning. Han kan till exempel säga: "Christianity is not yet the new creation, but it is the working of the Spirit of the new creation: it is not yet the new humankind, but it is its vanguard".⁹² Kyrkan är både gudomlig och mänsklig. I sin gudomlighet är kyrkan bärare av Guds rike och människors frälsning men i sin mänsklighet inser kyrkan att Gud är verksam i

---

⁸⁷ Bosch 1991, 373–74.

⁸⁸ Ibid., 470–73.

⁸⁹ Ibid., 377.

⁹⁰ Ibid., 463–67.

⁹¹ Ibid., 381.

⁹² Ibid., 388.

världen och att hon, om hon vill följa Gud, måste delta i Guds handlande som redan verkar för frihet, upprättelse och rättfärdighet för varje människa.⁹³

4.2 Kyrkans funktion

Bosch menar att kyrkans primära funktion är att tjäna *missio Dei*, vilket sker genom att kyrkan förmedlar frälsning, rättvisa och befrielse, evangeliserar och tar evangeliet till nya kulturer och kontexter.

Kyrkan finner sitt primära kännetecken i sin mission men kyrkans mission initieras inte av kyrkan. Bosch menar att Gud är en missionerande Gud och att kyrkan blir inkluderad i Guds mission, *missio Dei*, som har sitt ursprung i Guds väsen. Bosch citerar Moltman när han skriver: ”It is not the church that has a mission of salvation to fulfil in the world; it is the mission of the Son and the Spirit through the Father that includes the church”.⁹⁴ Kyrkans funktion är därför inte primärt att expandera kyrkan eller omvända fler människor till kyrkan utan att tjäna *missio Dei*. Kyrkans funktion är att peka på Gud och Kristus, vittna om att löftet om Guds rike kommer att uppfyllas och delta i kampen mellan Guds rike och mörkrets rike.⁹⁵

Bosch presenterar sin syn på mission och kyrkans funktion i missionen under ett antal rubriker. Den första behandlar mission som förmedlandet av frälsning. Bosch menar att frälsning berör alla delar av den mänskliga existensen. Frälsning är inte endast frälsning från synd utan också frälsning från alla former av mänskliga problem och lidanden. Frälsningen är därför både realiserad och kommande, vissa saker blir vi frälsta från redan nu och men den fullständiga frälsningen kommer först i nästa värld. Kyrkans funktion i denna spänning är att vara involverad i den pågående frälsningen av världen. ”Those who know that God will one day wipe away all tears will not accept with resignation the tears of those who suffer and are oppressed now...”⁹⁶ Kyrkan som vet att Guds rike en dag kommer att uppenbaras i sin fullhet kommer söka uppenbara riket nu.

Som en förlängning av utläggningen om mission som frälsning skriver Bosch om mission som rättvisa och befrielse samt om mission som evangelisation. Om rättvisa skriver Bosch att kyrkans mission måste inkludera rättvisa för de fattiga och förtryckta. Om social aktion skiljs från kyrkans mission menar Bosch att det inte längre är fråga om kyrkans mission. Eftersom Jesu tjänst innefattade både den andliga frälsningen och den materiella

---

⁹³ Bosch 1991, 386–89.

⁹⁴ Ibid., 390.

⁹⁵ Ibid., 391.

⁹⁶ Ibid., 400.

frälsningen måste också kyrkans mission innefatta båda delar. Det går helt enkelt inte att skilja social aktion och evangelisation åt. Evangelisation utan social aktion är inte evangelium och social aktion utan evangelisation är inte rättvisa.⁹⁷ Kyrkans funktion är att förmedla rättvisa och befrielse på tre nivåer, samhällseliga system, personlig bundenhet och synd. Kyrkan uppdrag kan inte reduceras till någon av dessa tre.⁹⁸ Samtidigt måste kyrkan vara medveten om spänningen mellan frälsningen nu och den slutgiltiga frälsningen och inte förvänta sig att hon kan lösa alla problem och nå fullständigt befrielse nu. Men kyrkan bör inte heller relegera vissa saker till historiens slut.⁹⁹ Bosch beskriver det så här:

”As soon as our hope is compromised, as soon as we stop expecting the wholesale transformations *within* history that the Scriptures talk about, we kill that vision. We have to turn our backs resolutely on our traditional dualistic thinking, of setting up alternatives between ... the eschaton and the present, and rekindle an all-embracing faith, hope, and love in the ultimate triumph of God casting its rays into the present.”¹⁰⁰

Som vi har sett menar Bosch att en del av kyrkans funktion är att delta i Guds mission både genom att förmedla Guds rättvisa och genom evangelisation. Bosch menar att evangelisation är en del av allt det kyrkan gör. Kyrkan bör inte separera evangelisation till en viss del av kyrkans arbete utan integrera det i hela sitt liv. Samtidigt poängterar Bosch att kyrkan mission är bredare än evangelisation.¹⁰¹ Bosch definierar evangelisation som att vittna om det Gud gjort, gör och kommer att göra. Enligt den definitionen är det centrala i evangelisation inte att få människor att svara på vittnesbördet, även om det är ett mål. Det centrala är att förmedla en öppen inbjudan till frälsning i det här livet och nästa.¹⁰² Det är också viktigt att notera att evangelisation, enligt Bosch, aldrig kan existera skiljt från den kristna gemenskapen. Evangelisation är bara möjligt om den kristna gemenskapen uppvisar tecknen på att Guds rike är närvarande.¹⁰³

En sista funktion för kyrkan framträder i Boschs behandling av mission som kontextualisering och inkulturation¹⁰⁴. Bosch menar att den kristna tron från början alltid har översatts in i kulturer och att den kristna tron inte kan existera på något annat sätt. Tron finns inte en kristen kultur som kan exporteras till alla som tar emot Jesus.¹⁰⁵ En av kyrkans funktioner är därför att med helige Andes hjälp komma fram till hur evangeliet både kan vara

---

⁹⁷ Bosch 1991, 408.

⁹⁸ Ibid., 443.

⁹⁹ Ibid., 446–47.

¹⁰⁰ Ibid., 447.

¹⁰¹ Ibid., 411–12.

¹⁰² Ibid., 412–14.

¹⁰³ Ibid., 414.

¹⁰⁴ Av engelskans inculturation.

¹⁰⁵ Bosch 1991, 447–48.

en del av kulturen och existera i spänning med den. Kyrkan kan inte acceptera den omgivande kulturen rakt av och kan aldrig existera som en helt och hållet bekväm del av kulturen men kyrkan måste samtidigt låta evangeliet bli ett kulturellt fenomen.¹⁰⁶ Som en del av denna funktion ingår kontextualiseringen av teologin. Eftersom det inte finns någon teologi som existerar skild från den kontext där den har formulerats så måste kyrkan i varje kontext formulera ny och levande teologi. I detta arbete uppstår en liknande spänning som uppstod i det kulturella arbetet. Den formulerade teologin bör vara kontextuell samtidigt som teologin inte är relativistisk. Kyrkan menar sig förmedla en universell sanning oberoende av lokala kontexter och kan därför inte formulera teologi som är annan än den som redan formulerats. Samtidigt måste varje kontext uttrycka tron på nytt.¹⁰⁷

4.3 Kyrkans mål

Under denna rubrik behandlas det som Bosch ser som kyrkans mål. I Boschs beskrivning av kyrkan ser vi i många fall en spänning mellan olika koncept, mest framträdande är spänningen mellan Guds rike realiserat och Guds rike som ännu ska komma. I beskrivningen av vad Bosch menar är kyrkans mål är det nödvändigt att denna spänning bevaras. Det är därför nödvändigt att förstå kyrkans mål i relation till *missio Dei*.

Kyrkans mål existerar i spänningen mellan det som redan är och det som skall komma, mellan kyrkans mission och *missio Dei*. Som kyrkans mål relaterar till det som redan är, är kyrkans mål att uppenbara och utbreda Guds rike. Kyrkans mål är att se Guds rike utbrett på jorden eftersom kyrkan redan har upplevt riket. Det innebär att kyrkan inte kan lämna någon orättvisa eller bundenhet som den var. "Christ has risen, and nothing can remain the way it used to be ... we are to become a ferment of God's new world."¹⁰⁸ Samtidigt vet kyrkan i relation till *missio Dei* och den verklighet som Gud ännu ska etablera att kyrkan inte kommer att nå fram till det fullständiga gudsriket. Det är Gud som vänder sig till världen och det är Guds mission som kyrkan deltar i.¹⁰⁹ Eftersom kyrkan inte äger missionen utan är ett medel för den kan hon inte förvänta sig att hon ska uppfylla den, det ligger i Guds hand att göra det. Så i relation till *missio Dei* är kyrkans mål att hoppas på, tala om och sträcka sig efter den verklighet hon ännu inte ser.

---

¹⁰⁶ Bosch 1991, 452–55.

¹⁰⁷ Ibid., 426–32.

¹⁰⁸ Ibid., 509.

¹⁰⁹ Ibid., 390–91.

Kyrkans mål är alltså både det realiserade gudsriket och Guds ära här och nu samt hoppet om det rike som ännu ska komma. Kyrkans mål är ett rike som är både nu och ännu icke, men enligt Bosch ett rike där nu överväger ännu icke.¹¹⁰ Bosch beskriver det så här:

”It must be an eschatology that holds in creative and redemptive tension the already and the not yet; the world of sin and rebellion, and the world God loves; the new age that has already begun and the old that has not yet ended... Christian hope is both possession and yearning, repose and activity, arrival and being on the way... In this sense, eschatology is taking place right now.”¹¹¹

4.4 Kyrkans praktiker

Till skillnad från de två andra verken som behandlas i denna uppsats så skriver Bosch ytterst lite om det som i denna uppsats kallas praktiker. Det finns antagligen flera anledningar till detta men två anledningar är särskilt troliga. För det första skriver Bosch, mer än de andra verken, med syftet att skriva fram en teologi om mission. Kyrkans praktiker är därför inte särskilt centrala i hans framställning. För det andra skriver Bosch utifrån ett ekumeniskt perspektiv, med särskilt fokus på utvecklingen inom *World Council of Churches*. Eftersom den ekumeniska rörelsen utgörs av en mängd kyrkor med en mängd praktiker är det möjligt att Bosch av den anledningen har valt att inte uttala sig om praktiker.

Även om Bosch inte skriver något specifikt om kyrkans praktiker så går det dra en generell slutsats av hans framställning. Det är att mission som begrepp kan fungera som ett ordnande mönster för alla kyrkans praktiker. Eftersom kyrkan i grunden blir till i mission så bör alla kyrkans praktiker ha sin grund i missionen. Kyrkan kan inte delta i praktiker som inte bidrar till kyrkans mission. Här får vi dock tänka på att Bosch ger en relativt bred definition av kyrkans mission. Bosch skriver själv om detta när han skriver:

”The missionary dimension of a local church’s life manifests itself, among other ways, when it is truly a worshipping community; it is able to welcome outsiders and make them feel at home...”¹¹²

På så sätt kan vi alltså läsa de praktiker som kyrkan deltar i utifrån ett missiologiskt perspektiv för att bedöma om de tjänar kyrkans mission eller inte. Exempel på sådana praktiker som tjänar kyrkans mission är generositet, evangelisation och fattigdomsbekämpning.

---

¹¹⁰ Bosch 1991, 509.

¹¹¹ Ibid., 508–9.

¹¹² Ibid., 373.

4.5 Sammanfattning

Detta kapitel har under rubrikerna *Kyrkans kännetecken*, *Kyrkans funktion*, *Kyrkans mål* och *Kyrkans praktiker* beskrivit den syn på församlingen som framträder i David J. Boschs missionsteologiska verk *Transforming Mission*.

Bilden som framträder är av en kyrka som kännetecknas av att den i varje kontext och sammanhang tjänar Guds mission, *missio Dei*. Kyrkan är en utsänd gemenskap som inte kan existera skild från sin mission, där kyrkan är finns också missionen och där missionen utförs finns också kyrkan. Denna kyrka är ett pilgrimsfolk som lever i en ständig spänning mellan det som är och det som ska komma, ständigt på väg mot ett mål men medveten om att hon inte kommer att nå målet förrän Gud helt och fullt kliver in i historien. Kyrkan tjänar alltså Guds handlande i världen men är inte det enda medlet för Guds handlande. Gud handlar också utanför kyrkan. Medan kyrkan hoppas på och längtar efter att Guds rike ska uppenbaras till fullo så är hennes funktion att förmedla frälsningen, inte som något kyrkan äger utan som vittnesbördet om Jesus. Frälsningen är enligt Bosch både en eskatologisk och en samtida verklighet. Kyrkan förmedlar både frälsning i det här livet, genom upprättelse och förvandling, och i nästa liv, i form av löftet om det eviga livet.

Kapitel 5: Missional Church

Detta kapitel kommer att behandla boken *Missional Church* utifrån ett ecklesiologiskt perspektiv. Den bild av kyrkan som framträder i boken kommer att presenteras under fyra rubriker som behandlar kyrkans kännetecken, funktion, mål och praktiker.

5.1 Kyrkans kännetecken

Kyrkan är enligt *Missional Church* en utsänd gemenskap som lever i världen men samtidigt är skild från världen eftersom kyrkans primära hemvist är i Guds rike.

Enligt *Missional Church* kännetecknas kyrkan av att den är en utsänd gemenskap. Kyrkan som är en del i Guds rike är utsänd till världen. Det betyder att kyrkan inte är en naturlig del av världen, på så sätt att kyrkan inte först uppstod i världen eller skapades av världen. Kyrkan uppstod först i Guds rike men är närvarande i världen.¹¹³ Kyrkan ska alltså, enligt *Missional Church*, ses som en nation bland nationerna, helig och utsänd som ett tecken på att Guds rike är närvarande.¹¹⁴ Att kyrkan är en utsänd gemenskap och en helig nation innebär att kyrkan alltid främst bör vara intresserad av den som har sänt henne och inte av världen som hon samtidigt är en del av. Det betyder också att det som är ansvarsfullt för den kristne inte nödvändigtvis ses som ansvarsfullt i världen.¹¹⁵

Att kyrkan främst är intresserad av den som har sänt henne får konsekvenser för hur man känner igen kyrkan. Det betyder att kyrkan är en unik och partikulär gemenskap som fungerar enligt andra direktiv än världen.

Kyrkan kommer för det första att stå i konflikt med de makter som styr i världen. Det beror inte på att kyrkan söker konflikt utan på att kyrkan utvärderar till vilken grad makterna fungerar på det sätt som Gud har bestämt. Kyrkan kan alltså bara vara en del av den samhällsliga ordningen till den grad samhället tjänar Gud och måste alltid förhålla sig utvärderande till samhällets normer och filosofier.¹¹⁶ På samma sätt är kyrkan kallad att inte se sig själv som en del av den dominerande kulturen. *Missional Church* menar att evangeliet alltid existerar i en specifik kontext och att kyrkan därför är kallad att översätta¹¹⁷ evangeliet in i varje specifik kontext. Men kyrkan är inte själv kallad att vara en helt integrerad del av

---

¹¹³ Guder och Barrett (red) 1998, 110.

¹¹⁴ Ibid., 117–19, 246.

¹¹⁵ Ibid., 110, 124–25, 233.

¹¹⁶ Ibid., 110–13.

¹¹⁷ Ordet syftar i *Missional Church* inte endast på språket utan också på andra faktorer som gör evangeliet förståeligt i en viss kontext.

kulturen eller att försöka dominera kulturen. Kyrkan är kallad att i sin egen gemenskap demonstrera att Jesus har instiftat ett nytt sätt av vara.¹¹⁸ Eftersom kyrkan är kallad att leva annorlunda kommer detta nya sätt att vara ta sig många skiftande uttryck beroende på hur den dominerande kulturen ser ut. I väst kan det till exempel vara social och ekonomisk gemenskap i en kultur formad av individualism och vinstmaximering.¹¹⁹

5.2 Kyrkans funktion

Vi kommer under nästa rubrik att se att kyrkans mål, enligt *Missional Church*, är att representera det faktum att Gud regerar och att Hans rike är närvarande. *Missional Church* talar främst på två sätt om hur kyrkan uppfyller detta mål, perspektiven utesluter inte varandra men det är inte tydligt i *Missional Church* hur de samverkar. Det ena sättet är främst format av synen på kyrkan som en avbild av Jesu liv, detta perspektiv kallar jag kyrkans funktion och det kommer att presenteras här.¹²⁰ Den andra synen är främst fokuserad på kyrkan som född och formad av Anden genom kyrkans praktiker där Anden kontinuerligt åter-evangeliserar kyrkan. Det perspektivet kommer att presenteras under rubriken kyrkans praktiker.¹²¹

Med Jesu liv som förebild uppfyller kyrkan sin funktion på tre sätt, genom att vara Guds rikes gemenskap, dess tjänare och dess budbärare.¹²²

Kyrkan är kallad att vara Guds rikes gemenskap genom att kyrkan är en gemenskap som lever under Guds auktoritet. I Jesu liv var Guds rike närvarande eftersom Han levde helt efter Guds vilja. På samma sätt är kyrkan menad att representera Guds rike genom att vara en gemenskap som lever efter Guds vilja. Främst genom att de individuella deltagarna i gemenskapen älskar varandra. Kyrkan uppfyller då sin funktion eftersom kyrkan är en iakttagen gemenskap som, om den lever som den är kallad, genom sitt liv vittnar till världen och uppfyller världens längtan efter helhet och gemenskap. *Missional Church* poängterar att det alltid finns en spänning mellan vad kyrkan tror om sig själv utifrån det Jesus sagt och vad kyrkan lever. Men författarna menar att denna spänning motiverar kyrkan att växa in i det liv Jesus har kallat till.¹²³

---

¹¹⁸ Guder och Barrett (red) 1998, 113–17.

¹¹⁹ Ibid., 119–24, 127–28.

¹²⁰ Ibid., 102.

¹²¹ Ibid., 87, 96, 142–47.

¹²² Ibid., 102.

¹²³ Ibid., 103–4.

När kyrkan lever under Guds auktoritet så gestaltar hon Jesu tjänarskap och blir Guds rikes tjänare. *Missional Church* menar att Jesus utförde alla sina handlingar, allt från helande och demonutdrivningar till hans nöd för de fattiga och utsatta, på grund av att Fadern ledde Honom. Jesus var under Faderns auktoritet och därför var Guds rike synligt. Guds rike är synligt där Gud har auktoritet i människors liv. De handlingar som Jesus gjorde var alltså de handlingar som är naturliga där Gud regerar och fungerade som ett tecken för den kommande tiden när Gud ska regera totalt. På samma sätt är kyrkan kallad att vara leva under Jesu auktoritet och tecknet för det är att kyrkan gör de handlingar som Jesus gjorde. Dessa handlingar, som helande, rättvisa och social upprättelse, skapar helhet och upprättelse i världen och fungerar som en försmak för Guds rike, både det som redan finns närvarande och det som ska komma.¹²⁴

När kyrkan är Guds rikes gemenskap¹²⁵ och gör Guds rikes handlingar så är kyrkan också kallad att proklamera att Guds rike är närvarande. Om människor ser Guds rikes närvaro och upplever dess konsekvenser men inte får förklarat för sig vad det de ser och upplever så är risken stor att de missförstår. Jesus förklarade vad hans närvaro och handlingar innebar och kyrkan är kallad till samma mönster. När kyrkan proklamerar att Guds rike är närvarande ger hon människor möjlighet att ta emot Guds rike genom det Jesus har gjort. Denna proklamation bör vara en naturlig konsekvens av att Guds rike är närvarande och glädjen det innebär att vara del av riket.¹²⁶

5.3 Kyrkans mål

Kyrkans mål är, enligt *Missional Church*, att vara en distinkt gemenskap som är avskild från andra gemenskaper för att representera Guds rike. Kyrkan är inte Guds rike, kyrkan kan alltså inte göra anspråk på att agera som ställföreträdande regent, men kyrkan föddes och frambringas som en konsekvens av Guds rike. När Guds rike etablerades och etableras så är kyrkan en konsekvens och frukt av riket. Kyrkan representerar Guds rike som både som ett tecken, så att den som ser kyrkan också ser ett tecken på att Guds rike är närvarande, och som en försmak, så att den som tagit del av kyrkan har tagit del av det rike som ännu ska komma. Men kyrkan representerar också Guds rike som dess ambassad som utför rikets handlingar.¹²⁷

---

¹²⁴ Guder och Barrett (red) 1998, 104–6.

¹²⁵ Kyrkan är inte Guds rike. Men deltar i och representerar Guds rike som ett tecken och en försmak.

¹²⁶ Guder och Barrett (red) 1998, 106–8.

¹²⁷ Ibid., 100–102.

5.4 Kyrkans praktiker

Denna rubrik presenterar de praktiker som *Missional Church* lyfter fram som formande för församlingen. *Missional Church* lyfter här fram Andens verk i församlingen som de främst menar förmedlas genom ett antal praktiker, som till exempel dop och brödsbrytelse.

Kyrkans funktion är enligt *Missional Church* att representera Guds rike, som dess gemenskap, dess tjänare och dess budbärare, och vi har redan sett hur dessa funktioner ger upphov till konkreta praktiker baserade på Jesu exempel. Särskilt helande, diakoni, undervisning och predikan är underförstådda.¹²⁸ Detta avsnitt betonar särskilt de praktiker som *Missional Church* lyfter fram som praktiker genom vilken Anden formar den kristna gemenskapen och föder kyrkan.¹²⁹

Missional Church ger ingen uttömmande lista över vilka praktiker de menar formar missionella församlingar, men som vi kommer att se presenterar de ett antal centrala praktiker. De presenterar också fyra kriterier som kristna praktiker bör uppfylla. Praktikerna bör vara historiskt förankrade, kristna församlingar existera inte i ett vakuum och uppfinner inte sig själva ur intet utan tar emot en tradition som har sitt ursprung i Jesus Kristus.¹³⁰ Praktikerna är gemensamma, även när den kristne ägnar sig åt en praktik på egen hand är praktiken inte individualistisk. Den kristne har mottagit praktiken från en gemenskap och när hon deltar i praktiken, oavsett om hon är ensam eller med den församlade gemenskapen, så deltar hon också i gemenskapen.¹³¹ Praktikerna är upplevda och den troende behöver delta i dem. Den kristne formas inte därför att hon förstår praktikerna eller ser dem utföras utan därför att hon med hjärta och sinne deltar i dem.¹³² Slutligen så är praktikerna dynamiska. Den kristna gemenskapen kallas dag för dag djupare in gemenskap med Gud, och allteftersom gemenskapen blir mer ledd av Anden så kommer dess praktiker att växa och förändras. Kyrkan kan alltså behöva utföra sina praktiker på nya sätt för att vara trogen den tradition hon tagit emot.¹³³

Missional Church presenterar fem primära praktiker samt hur de menar att dessa formar missionella gemenskaper. Praktikerna är dop, brödsbrytelse, försoning, urskiljning och gästfrihet.

---

¹²⁸ Se 5.2 samt för ytterligare läsning Guder och Barrett (red) 1998, 133–41.

¹²⁹ Guder och Barrett (red) 1998, 149–53. *Missional Church* har ett liknande synsätt som James K. A. Smith och menar att det är sociala verkligheter, ritualer och praktiker som formar kulturer och människor.

¹³⁰ Guder och Barrett (red) 1998, 154–55.

¹³¹ *Ibid.*, 155–56.

¹³² *Ibid.*, 156–57.

¹³³ *Ibid.*, 157–58.

Genom doppraktiken signaleras att den individuella människan har blivit inlemmad i en gemenskap av nya skapelser. När den kristne döps så gör hon det in i Kristus, det innebär att hon får en ny identitet och ett nytt liv. Dopet blir därför en övning i att lämna det gamla och ta del av något nytt, med Nya testamentets termer att dö och bli pånyttfödd. Den troende bör ständigt leva i sitt dop genom att dö från synd och uppstå till liv i Jesus. Dopet blir då långt mer än en enskild övergångsrit, doppraktiken blir ett ordnande mönster för ett liv som är radikalt annorlunda. Och eftersom alla troende har dött och uppstått in i samma identitet så ordnar doppraktiken också en gemenskap där var och en är beroende av och lika inför alla andra troende.¹³⁴

När de troende delar bröd och vin så övar de på att vara en gemenskap som sätter sitt hopp till den uppståndne Kristus. I brödsbrytelsen finns det ingen separation mellan människor eftersom alla tar del av samma hopp och äter samma bröd. Kyrkan övar sig därför i brödsbrytelsen på att vara en gemenskap som bryter ner murar mellan människor. Brödsbrytelsen blir också en övning på att hungra efter Guds rike. Ingen äter mat som inte är hungrig efter den maten och ingen mättas som inte har hungrat. Brödsbrytelsen vittnar därför om att Guds rike är ett rike som mättar både andligt och fysiskt.¹³⁵

Försoningens praktik innebär att den missionella gemenskapen är en gemenskap där alla individer är ömsesidigt ansvariga inför varandra. Den kristne är inom ramen för gemenskapen kallad att förlåta och förlåtas, korrigera och korrigeras, vägleda och vägledas, allt för att gemenskapen ska byggas upp. En gemenskap som lever i försoning lär sig att se sig själv som ett förlåtet folk på väg mot den slutgiltiga förvandlingen när Jesus återkommer. Gemenskapen lär sig att ödmjukt sträva efter helighet samtidigt som den inte överskattar sin egen rättfärdighet.¹³⁶

Den missionella gemenskapen är kallad att tillsammans urskilja Guds vilja. Gemenskapen är först och främst ledd av Anden som talar till varje troende. Men författarna till *Missional Church* förordar inte en demokratisk församling. Istället menar de att kyrkan är tänkt att vara ledd genom att gemenskapen urskiljer Guds vilja i Guds individuella tilltal till församlingsmedlemmarna. När gemenskapen gör detta så övar hon sig i att vara en gemenskap där alla har en gåva att bidra med.¹³⁷

Församlingen är kallad att vara gästfri eftersom Jesus var gästfri. Jesus korsade medvetet än mängd religiösa, moraliska och politiska gränser för att erbjuda Guds nådefulla

---

¹³⁴ Guder och Barrett (red) 1998, 159–62.

¹³⁵ Ibid., 163–66.

¹³⁶ Ibid., 166–71.

¹³⁷ Ibid., 172–75.

kärlek till människor. När kyrkan liknar Jesus i detta så övar hon sig på att vara en gemenskap som sprider fred mellan människor och gemenskaper. När församlingen välkomnar främlingen och den okända så övar hon sig också i att tro eftersom tro innebär att lämna det bekväma och kända för att färdas mot det okända och mystiska.¹³⁸

Dessa praktiker är ämnade att forma ett folk som primärt är intresserad av den som har sänt dem, ett folk som är distinkt från de folk som finns runtomkring. Genom de praktiker som *Missional Church* uttryckligen presenterar löper ett ordnande perspektiv som inte uttryckligen presenteras men som ändå är viktigt, särskilt i vissa delar av argumentation. Perspektivet är tillbedjan. Tillbedjan är i sitt väsen att ge upp sin egen vilja inför den som man tillber. När kyrkan lever i sina praktiker säger hon att hon vill formas till Jesu avbild efter Hans vilja och ger därigenom upp sin position som härskare över sitt eget liv. Tillbedjan är därför i centrum av kyrkans vittnesbörd att hon är en annorlunda gemenskap som inte regeras av de makter som regerar i världen.¹³⁹

5.5 Sammanfattning

Detta kapitel har under rubrikerna *Kyrkans mål*, *Kyrkans kännetecken*, *Kyrkans funktion* och *Kyrkans praktiker* sammanfattat den syn på församlingen som framträder i boken *Missional church: a vision for the sending of the church in North America*.

Bilden som framträder är en kyrka som rotar sin identitet i Guds rike. Kyrkan är ett avskilt folk som skiljer sig från alla andra folk eftersom det främst är intresserat av den Herre som har sänt dem och det rike som de tillhör. Kyrkan har varken en egen världslig nation eller en egen kultur. Istället är hon en nation i nationerna och en kultur i kulturerna, både distinkt och närvarande. När församlingen lever med detta fokus fungerar hon i sitt liv som ett vittnesbörd om att Guds rike är närvarande, hon gör detta genom sin gemenskap eftersom den vittnar om en annorlunda verklighet. Hon gör det i sina handlingar som demonstrerar denna annorlunda verklighet. Och hon gör det genom sina ord som förklarar denna annorlunda verklighet. Församlingen formas att vara denna gemenskap genom att Anden verkar i gemenskapen genom gemenskapens praktiker.

---

¹³⁸ Guder och Barrett (red) 1998, 175–78.

¹³⁹ Ibid., 119, 243.

Kapitel 6: Diskussion

Diskussionen är uppdelad i två delar som tillsammans ger en bred diskussion av verken utifrån Ted Peters principer för bedömning av systematisk teologi. I den första delen kommer de tre verken att relateras till varandra utifrån analyserna gjorda i kapitel tre till fem. Skillnader och likheter mellan de olika verken kommer att presenteras och deras styrkor och svagheter kommer att diskuteras. Diskussionen om verkens styrkor och svagheter utgår från Peters självkritiska princip och principen om förklaringens giltighet. Den andra delen kommer att sätta verken i relation till andra ecklesiologiska strömningar, som de presenteras av Kärkkäinen, och utgår från Peters kontextuella och systematiska principer.

6.1 Jämförelse

Under denna rubrik kommer uppstastens analysmaterial att jämföras uppdelat på tre rubriker: *Bild av kyrkan, Förhållande till bibeln, Teologins rimlighet.*

6.1.1 Bild av kyrkan

Det finns både likheter och betydande skillnader mellan de bilder av kyrkan som framträder i de olika verken.

Gemensamt för alla verken är att mission har en framträdande plats i deras förståelse av kyrkan. Detta är en första viktig iakttagelse. Man kan anta att tre verk som främst är intresserade av kyrkans mission kommer att placera mission som en viktig del av kyrkan. Men att missionen, som i dessa verk, ses som det mest centrala perspektivet för att förstå kyrkans liv är inte självklart.

Det finns dock variationer i verkens förståelse av missionens plats. Newbigins förstår mer än de andra två verken mission som en aktivitet eller handling kyrkan gör. Det betyder inte att Newbigins gör mission till en separat aktivitet som kyrkan gör ibland. Snarare är det tvärt om, missionen genomsyrar allt, även de handlingar som inte är direkt missionerande förstås som en träning i mission. Men Newbigins fokuserar på proklamationen och demonstrationen av evangeliet som handlingar och fokuserar mindre på att kyrkan missionerar genom att vara. Författarna till *Missional Church* har ett motsatt fokus, de lägger stor vikt vid kyrkans varande som en del av missionen. Det är kyrkans gemenskap som primärt vittnar om en annorlunda verklighet, kyrkan är missionen. Proklamation och demonstration finns närvarande men är inte lika betonade. Bosch befinner sig i spänningsfältet mellan dessa båda poler med en viss förskjutning åt Newbigins. Vi kan alltså

notera att det verkar ha skett en gradvis utveckling eller förskjutning mellan verken. Från mission som kyrkans centrala handling till mission som något kyrkan utför genom att leva ut sin gemenskap.

Även om alla verken ser mission som centralt för kyrkan innebär det inte att de alla förstår vad mission är på samma sätt. Bosch förstår främst kyrkan som tjänare till *missio Dei*, Guds handlande i världen. Kyrkans roll är att agera förmedlare av frälsningen. Frälsningen ska dock förstås som både upprättelse och befrielse i denna värld och evigt liv i nästa. Newbigin menar att mission är kyrkans uppdrag att kalla världen till omvändelse med budskapet att Jesus förklarar meningen med den mänskliga existensen. Denna omvändelse påverkar dock hela samhället genom att den kristna gemenskapen utmanar makterna i världen. Författarna till *Missional Church* förstår mission främst i termer av att vittna om Guds rike och förstår frälsning som bytet från ett rike till ett annat. Kyrkan kommer enligt dem utmana makterna men det är endast en konsekvens och inte ett ändamål.

Vi ser här att det framkommer en viss skillnad i förhållandet till och förståelsen av världen och det omkringliggande samhället. Bosch företräder den mest positiva synen på världen eftersom han menar att Gud redan är verksam i världen utanför kyrkan. Newbigin och författarna till *Missional Church* intar en lite mer kritisk hållning, författarna till *Missional Church* menar dock att de världsliga makterna kan tjäna Guds vilja och att det är kyrkans uppdrag att bedöma om de gör det.

Som vi har sett finns det mellan verken både likheter, alla verken placerar mission centralt i förståelsen av kyrkan, och skillnader, sättet de förstår vad kyrkans mission är och hur denna relaterar till världen varierar.

6.1.2 Förhållande till bibeln

Om vi vill fråga oss om en viss teologi eller ett visst perspektiv är sant så måste vi bedöma den teologins förhållande till bibeln. Det går att bedöma en teologi utifrån fler kriterier men grundläggande är att det är bibelns ord som definierar vad som är sant i förhållande till kristen teologi. Med det inte menat att det endast finns ett sätt att förstå bibelns texter eller att det inte finns flera mer eller mindre rimliga tolkningar. Under denna rubrik kommer verkens användning och relation till de bibliska texterna att diskuteras.

Det är inte möjligt att göra någon form av omfattande exegetisk analys av ett så stort material som denna uppsats omfattar men det går ändå att visa på några generella drag. Först Bosch och *Transforming Mission*. Bosch har ett något tvetydigt förhållande till den bibliska texten. Den första av bokens tre delar är en drygt 150 sidor lång analys av Nya Testamentet

utifrån ett missionsteologiskt perspektiv. Bosch presenterar perspektiv på mission hämtade från Matteus, Lukas och Paulus.¹⁴⁰ Denna del är ett gediget studium av bibeln, tvetydigheten uppstår när Bosch ska presentera det han menar är det framväxande missionsteologiska paradigmet. För även om det finns referenser till den bibliska texten så är de i många fall snarare stödmaterial till citat och referenser hämtade från bland andra *International Missionary Council*, *World Council of Churches* och Andra vatikankonciliet. Som exempel kan sägas att Bosch i sitt kapitel om kontextualisering refererar till bibeln fyra gånger på 12 sidor samtidigt som han hinner referera till olika dokument och teologer mångdubbelt fler gånger. Vi kan förstås inte utifrån detta säga att Bosch inte är bibliskt förankrad men det går att kritisera honom för att han inte låter bibeln komma till tals som en samtalspartner och kritiker av det framväxande paradigmet som han menar sig presentera. En fördjupad dialog med bibeltexten hade stärkt hans analys.

Newbigins låter bibeln ta en större plats i hans beskrivning av kyrkan. Särskilt Jesu liv blir för honom ett ordnande mönster som kyrkan kan leva sig in i och hämta sin identitet från. Men också andra bibeltexter är viktiga för honom, t.ex. Romarbrevet 9 till 11 i kapitlet om utkorelse. Bibeln blir också central i kyrkans liv eftersom han så starkt betonar att kyrkan och de troende lever sig in i den bibliska berättelsen. Newbigins förväntar sig att kyrkan hela tiden ska korrigera sig själv utifrån den bibliska texten. Från detta kan vi inte dra slutsatsen att Newbigins har tolkat de bibliska texterna rätt eller att hans syn på kyrkan är mer korrekt än de andra verken men vi kan dra slutsatsen att Newbigins på ett mer explicit sätt har låtit bibeln tala i sin framställning.

Författarna till *Missional Church* arbetar på ett liknande sätt som Newbigins och hämtar en stor del av sin förståelse av vad mission är och vad kyrkan är ur Jesu liv och verksamhet. De funktioner som de tillskriver kyrkan är primärt sådana som har sin grund i att Jesus utförde dem. Deras huvudsakliga perspektiv på mission, proklamationen av och inbjudan till Guds rike genom kyrkans gemenskap, hämtas utifrån att de menar att Jesus främst talade om att Guds rike har anlänt.¹⁴¹ Det innebär inte heller i detta fall att *Missional Church* nödvändigtvis presenterar en mer biblisk bild av kyrkan men vi kan säga att de presenterar en möjlig tolkning som är rotad i bibeln.

---

¹⁴⁰ Bosch menar att Matteus beskriver en gemenskap av missionerande lärjungar. För Lukas är vittnesbördet om Jesus i solidaritet med det fattiga och svag centralt. Och för Paulus världshistoriens stundande klimax som leder till iver för mission. För sammanfattningar se: Bosch 1991, 79ff, 113ff, 170ff.

¹⁴¹ Guder och Barrett (red) 1998, 88–89.

6.1.3 Teologins rimlighet

För att en teologi ska vinna gehör i förhållande till en annan teologi räcker det inte att den bedöms som mer rimlig i förhållande till bibeln. Teologin måste också vara rimlig i förhållande till verkligheten och människors upplevelser. Ted Peters menar att en teologi som inte är grundligt etablerad i verkligheten omöjligt kan vara sann. I inkarnationen har vi det tydligaste beviset för detta, Gud låter sin Son bli människa eftersom Han är passionerat intresserad av människans verklighet. Evangeliet är en fråga om konkreta verkligheter och inte abstrakt filosoferande.

Också i detta stycke behöver jag kvalificera mig med att det inte är möjligt att göra någon djupare sociologisk analys utan endast enklare observationer.

Författarna till *Missional Church* har tagit frågan om att teologin ska fungera i verkligheten på stort allvar. De har inriktat sig på den nordamerikanska kulturen (USA och Kanada) och spenderar två av bokens första kapitel på att beskriva och sätta sig in i både kulturen och kyrkan i kulturen. Det är just utifrån denna läsning av kulturen och kyrkan i kulturen som de kommer fram till ett fokus på kyrkan som ett avskilt folk som representerar Guds rike i motsatts till vad de kallar religiöst företagande.¹⁴² Bilden av kyrkan som ett avskilt folk är tydligt rotad i bibeln men i det här fallet blir dess konsekvenser inte helt oproblematiske. Författarnas starka fokus på att kyrkan som avskild gör att de stundtals närmast verkar tänka att om kyrkan bara är tillräckligt annorlunda så kommer folk att komma till kyrkan. Det är inte ett helt orimligt perspektiv, en missionär jag talade med som upplevt väckelse i Mongoliet menade att evangeliet till stor del hade haft framgång eftersom det var så pass annorlunda samtidigt som samhället var desillusionerat över den egna kulturen. Perspektivet haltar dock i en kultur där den nationella självbilden är att man är den mest avancerade kulturen i världen. Två frågor måste ställas. Kan människan, särskilt i väst, igenkänna Guds rike i församlingen från utsidan? Och kan församlingen överhuvudtaget representera Guds rike så till den grad att församlingen blir så pass annorlunda mot den omkringliggande kulturen?

Newbigin tar på samma sätt avstamp i ett specifikt sammanhang. Han skriver sin bok i relation till den omgivande västerländska kulturen med ett specifikt fokus på den historiska rörelsen från i stort sett homogena samhällen till dagens pluralistiska samhällen. Newbigin liknar författarna till *Missional Church* i sitt fokus på den lokala gemenskapen men han ger en annan betoning. Newbigin betonar församlingens uppgift att både proklamera och

---

¹⁴² Guder och Barrett (red) 1998, 83–85.

demonstrera Guds rike. Det som blir problematiskt i Newbigins framställning är att han primärt talar om dessa två praktiker som ett utmanande av samhällets makter. Detta leder visserligen enligt honom till att människor måste ta ställning för eller emot Jesus. Betoningen blir naturlig utifrån hans uppmaning till kyrkan att inse att det inte finns något neutralt samhälle där tron kan existera som en privatsak. Frågan jag vill ställa till Newbigin är om människor alltid gör ett så informerat val. Evangeliet som en konflikt mellan riken är helt klart en biblisk bild men personen som följer med sin vän till en husförsamling, känner sig hemma i gemenskapen och efter ett tag börjar följa Jesus reflekterar inte nödvändigtvis i världshistoriska termer. Det innebär inte att det inte teologiskt går att förstå skeendet som ett brott med samhällets makter. Utmaningen är snarare att inte låta utmaning bli till alienation så att evangeliet proklamerar på ett sådant sätt att ingen vill höra.

Bosch skriver inte sitt verk i förhållande till någon tydlig kontext, vilket inte är märkligt eftersom bokens syfte är att presentera ett framväxande ekumeniskt paradig. Att ställa frågan om teologin korresponderar med upplevelserna i en speciell kontext är därför inte meningsfullt. Men jag skulle vilja lyfta en huvudsaklig kritik mot Bosch framställning. För det går att problematisera hans jämförelse av frälsning som både eskatologisk och samtida verklighet. Bosch menar att Jesu tjänst innefattade både materiell och andlig frälsning men frågan är om detta verkligen stämmer. Evangelierna verkar istället berätta berättelsen om hur folket förväntade sig att Jesus skulle rädda dem här och nu, från den romerska ockupationen, och instifta Guds överflödande rike. Jesus svarade på detta med att vända upp och ner på deras förväntningar genom att istället dö. Mot detta kan man sätta Jesus syftesförklaring enligt Lukastexten men också där slutar det med att Jesus dör och bevisar att Hans upprättelse är av ett annat slag. I förlängningen ser vi att varken Apostlagärningarna eller breven beskriver en segrande kyrka utan snarare en kyrka där förlusten av status och välstånd är priset för att följa Jesus. Med ett modernt exempel kan vi fråga oss vilken typ av materiell frälsning eller befrielse tron leder till för kristna i mellanöstern. En kyrka som ser på sig själv som verksam till lika grad för materiell frälsning som eskatologisk frälsning riskerar att hamna i en typ av framgångsevangelium för de fattiga. Kyrkan skulle då kunna hamna i en situation där hon måste leverera resultat för att människor inte ska lämna henne. Med det sagt är det nödvändigt att poängtera att Gud helt uppenbart är djupt engagerad i rättvisa och rättfärdighet och att kyrkan som en konsekvens av att hon blivit frälst och som en del i Guds rike måste vara lika djupt engagerad.

6.1.4 Sammanfattning

Under de tre föregående rubrikerna har jag jämfört de tre böcker som har analyserats i denna uppsats utifrån tre olika vinklar. Det har framkommit både likheter och skillnader mellan materialen men de är alla lika i att i centrum för deras bild av kyrkan finns missionen. Missionen kan definieras på olika sätt och motiveras utifrån olika premisser men är i alla verken central för synen på kyrkan. När jag nu går vidare med att sätta dessa verk i relation till andra ecklesiologier kommer jag att kalla detta sätt att göra ecklesiologi för missionsecklesiologi. Det betyder inte att det inte finns en spänning mellan de olika verken i sättet de förstår kyrkan. Men jag menar att likheterna och samstämmigheten ändå motiverar att den bild av kyrkan som framträder behandlas som en ecklesiologi.

6.2 Relation till andra ecklesiologiska strömningar

Under denna rubrik kommer materialet och den bild av kyrkan som framträder i detsamma att sättas i dialog med traditionella ecklesiologiska strömningar och några kontextuella ecklesiologier under rubrikerna *Missionsecklesiologi och klassisk ecklesiologi* samt *Missionsecklesiologi och kontextuella teologier*. Dessa rubriker korresponderar med Peters systematiska princip och hans kontextuella princip.

6.2.1 Missionsecklesiologi och klassisk ecklesiologi

De olika typer av missionsecklesiologi som presenterats i denna uppsats representerar alla ett relativt nytt sätt att se på kyrkan. Under denna rubrik kommer missionsecklesiologin att sättas i relation till mer traditionella former av ecklesiologi. Jag kommer inte att diskutera de olika böckerna en och en utan kommer att kontrastera det generella missionsecklesiologiska perspektivet i relation till övrig traditionell ecklesiologi som den framställs av Kärkkäinen.

Det missionsecklesiologiska perspektivet skiljer sig på flera sätt från traditionell ecklesiologi men det finns också likheter. Den stora och avgörande skillnad ligger i frågan om vad som kännetecknar kyrkan eller snarare vad som konstituerar kyrkan. Det missionsecklesiologiska perspektivet menar, även om det finns variationer i innebörd, att kyrkan konstitueras i förhållande till sin mission. Kyrkan existerar i att utföra, bygga upp och byggas upp för sin mission. Det skiljer sig på från alla de traditionella ecklesiologierna som alla mer eller mindre låter kyrkan konstitueras av något som kan existera inom kyrkan. De sakramentala ecklesiologierna, ortodox, katolska, luthersk och kalvinsk, konstituerar kyrkan genom sakramenten. Inom den ortodoxa kyrkan är det främst nattvarden, inom den katolska främst nattvarden tillsammans med dopet och konfirmationen. De lutherska och kalvinska

kyrkorna lägger, med lite olika betoningar, till ordet jämte sakramenten. De icke sakramentala ecklesiologierna, frikyrkorna, de pentakostala och karismatiska rörelserna, ser kyrkan främst som konstituerad genom att de troende församlas, och i det pentakostala och karismatiska fallet att Anden är närvarande. Det innebär inte att dessa ecklesiologier är ointresserade av mission men missionen blir ofta en av kyrkans funktioner. Luther menar till exempel att det är ordet som leder till tro och utifrån det kan man se en koppling till mission. Den katolska kyrkan har sedan andra vatikankonciliet rört sig mot en syn på kyrkan som ett pilgrimsfolk i rörelse mot gudsriket. Och frikyrkan har alltid sett att en av gemenskapens främsta funktioner är att leva ut kyrkans mission.

Det finns också likheter. Missionsecklesiologin är inte bara en ny och främmande utveckling inom kyrkans teologi utan hämtar inspiration från många olika sammanhang och kontexter. Vi kan till exempel se att tanken om kyrkan som ett pilgrimsfolk, som vuxit fram inom den katolska kyrkan, på olika sätt är representerad i alla de verk som har analyserats i denna uppsats. Frikyrkans betoning på kyrkan som de församlade troende finner enkelt en plats både i *Missional Church's* och Newbigins beskrivning av kyrkan som en gemenskap som lever ut sin tro i mission. De reformatoriska kyrkornas betoning på ordets förkunnelse bekräftas i missionsecklesiologins betoning av att proklamera budskapet, för med Paulus ord: Hur kan de tro om ingen har predikat? Hängivenheten till Andens närvaro från så skilda sammanhang som den ortodoxa kyrkan och de pentakostala och karismatiska rörelserna finner en motpart i missionsecklesiologins *Missio Dei*. Därför vill jag argumentera för att missionsecklesiologin inte ska ses som en separat ecklesiologi i förhållande till traditionella ecklesiologier utan snarare en utveckling av teologin och en återgång till kyrkans början. Ett missionsecklesiologiskt perspektiv kan utmana och berika alla de traditionella ecklesiologierna utan att dessa för den sakens skull upphöra att existera, som vore fallet om till exempel frikyrkan övergick till en katolsk ecklesiologi.

6.2.2 Missionsecklesiologi och kontextuella teologier

Frågan om synen på mission i förhållande till bilden av kyrkan berör hela den universella kyrkan. Det är därför viktigt att placera en missionsecklesiologi i relation med traditionella ecklesiologier, vilket jag gjort ovan, men det är också viktigt att sätta den i relation till några kontextuella ecklesiologier. En teologi för den universella kyrkan måste utmanas av lokala betoningar och teologier. Denna rubrik kommer därför att sätta missionsecklesiologin i relation till två kontextuella ecklesiologier; the non-church movement och den feministiska kyrkan som båda presenteras av Kärkkäinen i *An Introduction to Ecclesiology*.

The non-church movement är en rörelse i Japan som där går under namnet Mukyokai. Rörelsen är starkt kritisk mot den institutionella kyrkan och kyrkan som organisation. De menar att den sanna kyrkan konstitueras av tron på Kristus och att kyrkan därför finns osynlig bland de som samlas och har gemenskap i Jesu namn. Det är därför de individuella troende som haft ett individuellt möte med Jesus som skapar kyrkan när de samlas, kyrkan existerar inte som en separat verklighet.¹⁴³ Det här perspektivet står inte i direkt kontrast till en missionsecklesiologi, alla författarna tar på olika sätt av stånd från mission som kyrkobyggande, men det utmanar ändå missionsecklesiologin på en viktig punkt. Vad är de fysiska strukturernas roll i relation till den osynliga kyrkan? För även om en missionsecklesiologi alltid är inkarnerande och i rörelse, vilket innebär att strukturerna alltid måste vara flexibla och i förändring, så finns alltid risken att ecklesiologin förskjuts från en kyrka i rörelse till en kyrka i expansion. En kyrka i expansion är inte på rörelse genom världen utan tränger snarare undan världen för att etablera sina strukturer. Jag menar att Mukyokai går för långt i sitt förnekande av strukturer men deras motstånd mot strukturer, institutioner och hierarkier kan påminna missionsecklesiologin att alltid fråga sig vilken typ av kristna dessa strukturer föder och om strukturerna tjänar Guds mission, kyrkans expansion eller i värsta fall kyrkans stagnation.

Feministisk teologi är på många sätt ett syskon till befrielsesteologin. De använder sig av liknande metoder och är båda intresserade av upprättelse och befrielse för de som är marginaliserade. Den feministiska teologin och ecklesiologin är speciellt intresserad av kvinnan i relation till kyrkan och den kristna tron. Frågor som har varit viktiga är bland annat hur man talar om Gud, till exempel vilka namn och attribut man använder. Hur ledarskap utövas, där de flera feministiska teologer förespråkar ledarskap baserat på gåvor istället för positioner. Och kyrkans strukturer, där de till exempel förespråkat ett mer relationellt förhållningsätt.¹⁴⁴ Den feministiska teologin ger flera utmanande bidrag till missionsecklesiologin. Den utmanar missionsecklesiologin att utvärdera sina strukturer på ett liknande sätt som Mukyokai men utifrån andra premisser. Men den utmanar också missionsecklesiologin inom områdena vokabulär och ledarskap. När det kommer till vokabulär utmanar den feministiska teologin genom att lyfta fram att de ord som används för att göra teologi eller beskriva något inte är neutrala. Jag har redan kritiserat Newbigin för att det finns en risk att hans beskrivning skapar alienation med världen men frågan behöver ställas till hela missionsecklesiologin. Vilka oförutsedda konsekvenser kan valet av ord få?

---

¹⁴³ Kärkkäinen 2002, 167–74.

¹⁴⁴ Ibid., 184–90.

Detta är speciellt viktigt i den lokala församlingen som iklär sig en missionsecklesiologi. Vilka ord dominerar? Finns det ord som betonas så starkt att de kan marginalisera en viss grupp? Beskrivs kyrkans liv med termer som är manligt kodade på bekostnad av det kvinnliga eller är det tvärt om? Nervärderas vissa attribut, egenskaper eller delar av kyrkans liv baserat på deras koppling till män eller kvinnor? På ledarskapsområdet utmanar den feministiska ecklesiologin missionsecklesiologin att tänka nytt och kreativt. Särskilt för en kyrka i rörelse är det nödvändigt att vara bered att tänka på nya sätt och vara öppen för förändringar. Det hierarkiska sättet att se på ledarskap riskerar att göra kyrkan icke flexibel. Här kan talet om att tjäna utifrån den gåva som Gud har givit en person vara till hjälp för att skapa en dynamisk och flexibel kyrka.

Kapitel 7: Slutsatser

Analyserna i kapitel tre till fem besvarade uppsatsens frågeställning a) Vilka olika ecklesiologier framträder i de aktuella materialen? I kapitel sex diskuterades materialet utifrån fyra av Ted Peters principer för bedömning av systematiskteologi vilket besvarade frågeställningarna b) Hur relaterar dessa olika bilder av kyrkan till varandra? och c) Hur förhåller sig verken andra ecklesiologiska strömningar? I detta kapitel kommer jag att besvara frågeställning d) Vilka lärdomar kan kyrkan bära med sig i samtalet om sin identitet? Slutligen kommer en kort utvärdering av denna uppsats att ske.

I detta kapitel presenteras slutsatsen som en position trots att uppsatsen har analyserat tre verk som ger tre olika bilder av kyrkan. Det motiveras av att de bilder av kyrkan som framträder i de tre verken är så pass lika varandra, de har alla missionen som centrum, att det är rimligt att tala om ett gemensamt sätt att formulera ecklesiologi trots de skillnader som finns. Sättet att formulera ecklesiologi har jag valt att kalla missionsecklesiologi.¹⁴⁵

7.1 Missionsecklesiologi

Jag vill under denna rubrik svara på vilka perspektiv lokala församlingar och större samfund i relation till kyrkans mission kan bära med sig när de brottas med frågan om vad det innebär att vara kyrka.

7.1.1 Missionens centralitet

Den första slutsats denna uppsats gör är att det finns goda argument för att förstå mission som en central princip inom ecklesiologi. Mission, enligt till exempel Newbigins bredare definition av begreppet, kan fungera som en motivation för mycket av kyrkans liv. Varje kyrka som vill artikulera en ecklesiologi som är trogen det kristna budskapet bör ta ställning till om det är som Bosch skriver att kyrkan finns där missionen finns och att missionen måste finnas där kyrkan finns.

Jag menar att om kyrkan förstår sig som främst ett medel och en deltagare i mission så faller flera bitar på plats som annars kan vara problematiska. För det första minskar risken att kyrkan blir en inåtvänd och privat gemenskap. Den första kyrkan kunde ha valt att beteckna sig som en privat kult och därigenom undgått romersk förföljelse men valde att inte göra det

---

¹⁴⁵ Se 6.1.4

eftersom de hade en mission som berörde alla delar av samhället.¹⁴⁶ På samma sätt tvingas en kyrka som främst förstår sig som existerande i mission att antingen lämna den privata sfären eller ändra sin självförståelse.

För det andra förklarar en sådan syn på kyrkan vad skillnaden mellan världen och kyrkan är. Här talar jag utifrån en frikyrklig kontext och menar att det idag finns en osäkerhet kring vad skillnaden mellan den kristne och den gode ateisten är. Om den kristna tron reduceras till en privat andlighet karaktäriserad av att dess utövare är goda medborgare eller medmänniskor menar jag att en del av evangeliets radikala budskap tappas bort. För en kyrka i mission är skillnaden tydligare. Den kristen karaktäriseras inte främst av att hon är en god medborgare utan att hon motiveras av det uppdrag hon gett sig till, vilket får praktiska och utskiljande konsekvenser.

För det tredje är mission som den ordnande principen för ecklesiologi en framkomlig väg för ekumeniken. Kyrkan i mission kan vara en enda enad kyrka utan att sudda ut eller trivialisera de skillnader som finns mellan olika sammanhang. Kyrkan samlas då inte kring någon viss lära eller praktik utan kring det gemensamma deltagandet i kyrkans mission. Det innebär inte att det inte kommer att finnas spänningar eller konflikter, särskilt om missionen ses i termer av att utbreda något visst sammanhang men jag menar ändå att det är en framkomlig väg.

7.1.2 Mission och Guds rike

Den andra slutsatsen denna uppsats gör är att mission bör förstås i termer av Guds rike, vilket också påverkar synen på kyrkan. När missionen görs central för förståelsen av kyrkan utan att tydligt definiera vad missionen är så finns risken att det över tid sker en innehållslig förskjutning. Missionen skulle till exempel, vilket har varit fallet i vissa sammanhang, kunna sekulariseras till att bara gälla hjälparbete och olika typer av social aktion. Det är därför viktigt att definiera mission på ett sätt som både är flexibelt, i termer som fungerar i olika sammanhang och tider, och beständigt. Jag tror därför att kyrkan bör tala om mission i termer av Guds rike. Guds rikes begreppet är rotat både i Jesu undervisning och den vidare bibliska berättelsen och utmanar kyrkan att hålla sig till den bibliska läran. Men Guds rikes begreppet är också värdefullt eftersom det gör tre saker med kyrkan.

För det första utmanar det kyrkan att inte se på sig själv som en klubb för de särskilt intresserade, de som har upplevt frälsningen. Risken finns alltid att kyrkan av bekvämlighet bara blir ännu en av samhällets intresseklubbar. Men om kyrkan först och främst förstår sig

---

¹⁴⁶ Kärkkäinen 2002, 223.

själv som en del av Guds rike kan hon aldrig bli en privat klubb eftersom Guds rike berör hela livet och hela samhällen. När kyrkan deltar i Guds rike utmanas hon att prioritera Guds rike framför mänskliga riken.

För det andra motverkar Guds rikes tanken att kyrkan eller de individuella troende hamnar i centrum. Den kyrka som har Guds rike i fokus utmanas hela tiden att inte försöka bygga sitt eget imperium utan att prioritera Guds rikes utbredande. Kyrkan utmanas då också att leva på det sätt som är rätt i Guds rike istället för det sätt som är rätt i världen.

För det tredje ger Guds rikes begreppet en holistisk syn på vad kyrkans mission är. Eftersom Guds rike är närvarande här och nu blir kyrkans mission inte bara att frälsa människor så att de kan få vara med Gud i nästa liv. Men missionen blir inte heller bara att upprätta eller befria människor i detta liv. Snarare blir kyrkans funktion att göra människor till goda medborgare i Guds rike. Det innebär att kyrkan måste evangelisera, för hur ska människor som inte fått höra om riket kunna ta emot medborgarskap i det? Det innebär också att kyrkan måste träna människor att bli goda medborgare i riket, människor kommer inte leva som goda medborgare om det inte finns en gemenskap som lär dem att göra det. Kyrkan behöver träna människor att tänka, handla och tala om Guds rike. När kyrkan gör detta så kommer hon bli den gemenskap som proklamerar, demonstrerar och lever i Guds rike. Kyrkan uppfyller då sin mission att i varje tid och i varje sammanhang leva i och uppenbara Guds rike för världen – i ord, handlingar och Guds kraft.

7.2 Uppsatsen

7.3.1 Forskningsmetoden

Den valda forskningsmetoden har varit både positiv och negativ. Valet av Kärkkäinens samt Smiths böcker har lett till att materialet kunde studeras på ett sätt som lyfte fram saker jag annars inte hade lagt märke till eller betonat. De teoretiska perspektiven har också gjort det lättare att ställa verken i relation till varandra och jämföra dem. Här har också Peters metod skapat utrymme för fördjupad analys och diskussion som annars inte hade varit möjlig. Samtidigt så finns det också nackdelar. Att läsa materialet genom ett teoretiskt perspektiv kan ha gjort att distinktioner mellan de olika verken har gått förlorade i arbetet med att svara på specifika frågor. Om jag skulle skriva en liknande uppsats igen så skulle jag överväga om det fanns ett sätt att både låta verken tala friare och samtidigt ställa specifika frågor. Jag skulle också välja verk som är mer distinkta. Det är på inga sätt så att de verk jag valt är likformiga men de står ändå i viss relation till varandra vilket både är en fördel, för att man i det här

fallet kan se en viss utveckling, och en nackdel, eftersom det är svårare att låta verken kritisera varandra. Sammantaget har dock forskningsmetoden hjälpt mig att se missionsteologin på ett nytt sätt och sätta den i relation till ecklesiologin.

7.3.2 Uppsatsens bidrag

Denna uppsats har bidragit till det systematiskt teologiska samtalet på några specifika punkter. Dels har uppsatsen bidragit med att visa hur de tre analyserade verken framställer kyrkan och hur dessa verk relaterar till varandra. Den har också bidragit med diskussionen av verken och lyft kritik mot dem. Vidare har uppsatsen bidragit genom att lyfta perspektiv som kyrkan kan bära med sig i samtalet om sin identitet och vad det innebär att vara kyrka. Och slutligen har uppsatsen bidragit med att ge ett exempel på hur man kan göra för att undersöka hur andra fält inom teologin påverkar ecklesiologin.

7.3.3 Förslag på vidare forskning

Jag ser två förslag på vidare forskning som på ett naturligt sätt följer av denna uppsats.

För det första skulle det vara av intresse att empiriskt undersöka hur synen på mission i praktiken påverkar synen på församlingen i en viss kontext. Beroende på forskningens omfattning så skulle intervjuer eller kvantitativa undersökningar kunna göras antingen med fokus på ledare och pastorer eller med fokus på den vanligen kyrkobesökaren.

För det andra skulle ett studie av hur den missionella kyrkorörelsen har utvecklats sig sen författandet av *Missional Church*. Ett sådant studie skulle både kunna göras empiriskt, genom intervjuer eller liknande, och genom analys av litteratur. Intressanta frågeställningar skulle till exempel vara; vilka röster är tongivande, vad har förändrats i utveckling, vilka lärdomar lyfts fram?

Litteraturförteckning

Tryckta källor

- Bekele, Girma. 2011. "The Biblical Narrative of the Missio Dei: Analysis of the Interpretive Framework of David Bosch's Missional Hermeneutic". *International Bulletin of Missionary Research* nr 3, 153–156,158.
- Bosch, David Jacobus. 1991. *Transforming mission: paradigm shifts in theology of mission*. American Society of Missiology series, nr. 16. Maryknoll, N.Y: Orbis Books.
- Cronshaw, Darren, och Steve Taylor. 2014 "The Congregation in a Pluralist Society: Rereading Newbigin for Missional Churches Today". *Pacifica: Journal of the Melbourne College of Divinity*, nr 2, 206–28. doi:<http://dx.doi.org/10.1177/1030570X14549272>.
- Guder, Darrell L., och Lois Barrett (red). 1998. *Missional church: a vision for the sending of the church in North America*. The Gospel and our culture series. Grand Rapids, Mich: W.B. Eerdmans Pub.
- Jongeneel, J. A. B. 2007. "Mission theology in the twentieth century". *Dictionary of mission theology: evangelical foundations*. Redigerad av John Corrie, Samuel Escobar, och Wilbert R. Shenk. Nottingham, England ; Downers Grove, Ill: InterVarsity Press.
- Kim, Kirsteen. 2000. "Post-Modern Mission: A Paradigm Shift in David Bosch's Theology of Mission?" *International Review of Mission*, nr 353, 172-179.
- Kärkkäinen, Veli-Matti. 2002. *Introduction to ecclesiology: ecumenical, historical & global perspectives*. Downers Grove, Ill: InterVarsity Press.
- Newbigin, Lesslie. 2014. *The Gospel in a Pluralist Society*. 3:e. New York: SPCK Classics.
- Peters, Ted. 2000. *God--the world's future: systematic theology for a new era*. 2:a. Minneapolis: Fortress Press.
- Smith, James K. A. 2009. *Desiring the kingdom: worship, worldview, and cultural formation*. Volym 1 av Cultural liturgies. Grand Rapids, Mich: Baker Academic.
- Van Gelder, Craig, och Dwight J. Zscheile. 2011. *The missional church in perspective: mapping trends and shaping the conversation*. The missional network. Grand Rapids, Mich: Baker Academic.
- Vikström, Björn. 2005. *Den skapande läsaren: hermeneutik och tolkningskompetens*. Lund: Studentlitteratur.

Internet

”About «James K. A. Smith”. Online: <http://jameskasmith.com/about/> (citerad 02 mars 2017)

”Kärkkäinen, Veli-Matti :: Faculty :: Fuller”. Online: <http://fuller.edu/faculty/v-mkarkkainen/> (citerad 02 mars 2017).